

EL POBLE CATALÀ

PUBLICA UN NÚMERO CADA SETMANA

Redacció y Administració: ESCUELLERS, 33, principal

DISSABTE, 24 DE JUNY DE 1905

ANY II * * BARCELONA * * NÚM. 33

PREU D'UN NÚMERO SOLT: DÈU CENTIMS

SUSCRIPCIÓ: UNA PESSETA TRIMESTRE

L'ESPERIT DEMOCRÀTIC

Els polítics dinàstics ponderen els triomfs del viatge regi, els prestigis de la nostra monarquia, i les esperances que desperta D. Alfons, a qui suposen i declaren viu i ben arrelat en el cor del poble.

Així contribueixen a reafirmar el poder personal no derribat per les revolucions ni per les idees del darrer segle; a fer il·lusioni un nou estat de dret social, implantant arreu del món pels grans homes i per la natural creixença dels pobles; a lligar els més alts interessos ab els etzars de que més se separen les races superiors, cada dia més convenses de que la pròpia sort i força en absolut depèn d'elles mateixes, cada dia més glorioses que les més respectades dinasties.

El poder personal nodreix les aspiracions dels espanyols inadaptats a les corrents modernes. Crea Governos com l'actual, desprecia per les Cambres; manté tancat el Parlament, espolsant els eufemismes de la vida social representativa; vol Corts de llarga durada, al propi temps que les engendra estèrils i fictícies; engoleix tota la seva política de l'Estat, tot el vigor directiu dels pobles, tota la força impulsiva que arriba a produir el conjunt de la societat. És un poder més gran que les seves aptituds, més alt que la seva intencionalitat, més positiu que virtual y fecond.

Si així havem de veure exteriorisada la nostra direcció, caldrà abandonar tota esperança. Com la dona de Lot, morirem girats cap enrera. Ab un motor social d'ahir, ab la rifa de les qualitats d'una família, ab un ambient de personalisme infantil, és impossible aixecar el nivell de les intel·ligències, impossible l'acumulació d'esforços nascuts en l'espontaneïtat popular, impossible fecondar la consciència col·lectiva i l'esperit de les multituds.

Els pobles se fan grans per la seva exclusiva creixença, posant-la més enlairada que la dels seus Reis. S'ha fet gran Anglaterra aixecant el seu Parlament i separant-lo de l'influència i la corrupció dels seus prínceps, creant un poder judicial independent y prestigiós, donant als seus partits, a les seves associacions y fins als seus Governos finalitats deslligades de les dels Reis, y tota la positiva independència necessària per a més útil treball. El món és exemple de la superedificació de les monarquies a institucions y poders més joves que elles, y la civilització està en raó inversa de les facultats y preeminències del poder reial.

Per això els polítics dinàstics contribueixen directament, a l'aniquilament d'Espanya ab els treballs encaminats a enrobustir el poder de la Monarquia y a convertir el Rei en cap y en cor del poble. Si entre ells hi hagués solament mitja dotzena d'estadistes, mal que fossin de menor quantia, treballarien en sentit contrari. Donarien al Govern personalitat, al Parlament honorària vida pròpia, al poder judicial independència y grans prestigis, y als partits, associacions y forces socials una llibertat ampla y gloriosa. Destruïrien el poder personal, aquest absolutisme efectiu desdota d'ineptes apariències d'organització moderna. Y cercarien els entusiasmes dels pobles, els llurs esforços de les multituds, la febre de la creixença de tot-hom, el vigor esplèndid d'un optimisme actiu, empenyor y enèrgic.

Les necessitats y exigències de les civilitzacions robustes demanen y imposen iniciatives democràtiques. Els homes han de ser lliures individual y col·lectivament, y els pobles han de ser senyors y autors dels seus destins. Y no hi ha llibertat individual ni col·lectiva, ni hi ha senyoriu del poble en la seva vida social, independent y plena, sinó quan de fet, en la realitat dels esforços y el treball diari, minva fins a desaparèixer el poder personal dels temps vells.

Aquest és l'esperit de les democràcies, implantades per l'antiga Grècia ab la força de la seva maravellosa mentalitat, y logrades a Europa y a Amèrica per la grandiosa socialitat de les nacions modernes. És l'esperit al qual se deu la vigorització de la vida col·lectiva; és el suprem ressort de la utilització de les forces y energies populars; és l'efectiva emancipació de tutes històriques, y el positiu domini de la pròpia personalitat, desdoblada en drets plens d'eficàcia.

La desgràcia fonamental d'Espanya consisteix en que, per no proveir a la

seva social creixença, no té directores, no es un organisme sà y complexe, no ha engendrat en les seves entranyes veritables estadistes y poders moderns, y viu insolentment sota l'ombra del antic poder absolutista, ni prou caiguda per donar-li totes les lligatures facultats que il·legítimament usdefruitua, ni prou civilisada per destruir-lo, però decadent al punt de relligarse de la seva monarquia com d'un tutor encara necessari.

J. LLUHÍ RISSECH

LITERATURA

Aramprunyà

La Montanya

Als raigs de sol flamegen, ab resplandors d'aram, les roques de mil formes volutes d'arbrissos; serpents, idols estrampols, quimeres y falcons, esfins d'ales caigudes, empedreixen pel llamp.

Pels esborancs y baumes, el malic axam s'en puja als cims. S'encloa pels bacs y pels pregons; semblen agudes il·lances, animals rodons; tenen perfils innobles y ullades sense fi.

Mes quan a les cimales hi ha la lluna plena, s'estén sobre les roques una claror serena; es duna albu argentada que trenca les negrors: damunt l'axam de monstres d'horrenda positura, hi escampa sa mirada, sens veuren les trisores.

Juny, 12, 1905.

GENEVI ZANNÉ

Legenda romàntica

El gòtic finestrat s'ilumina y solament la serrada calla; y al clar de lluna amig que 's'envola, el trovadó y la verge s'van besa.

Un dard brunzent, partí la fina malla, y un crit mortal, pels aires ofega, l'alesteig del penó d'Aramprunyà que venia superb en la muralla.

... Els segles han passat; la fortalesa, l'oblit y les tempestes han malmesa, y sos rònecs marlets l'herba profana.

Pro en el silenci de les nits de lluna, se sent ressonar encara entre sa ruina, el crit del trovadó y la castellana.

Juny, 12, 1905.

A. MARTÍNEZ Y SERIÑA

L'ermita y el castell

La flor modesta de Bruguas que s'ha durs hiverns han engruguida, volleta y sola en el racó, trocix la pau de llarga vida.

D'Aramprunyà el gran arbre hi es damunt la roca maledica, prou un colp volgué enlairar més y l'amp li obrí mortal ferida.

L'edifici castell d'anims forta ja l'urc al front avui no porta; caigué en el cim, gegant retut.

L'ermita encara en la floresta s'axeca humil, tranquil·la, honesta com un sospir de la quietut.

Juny, 12, 1905.

P. RIERA Y RIQUE

EMIGRANTS

En cap ordre de la nostra vida col·lectiva és tant perillosa actualment aquesta emigració d'elements actius, com en l'artístic en general, y en l'art dramàtic en particular.

Avui dia l'nostre teatre està encara en formació. Desprenentse a poca poc de les formes importades que li feren de caminadors en la seva naxença, tot just comença de trobar y treure a llum lo verament característic de l'ànima catalana. Y no es sols un mal que perdi ara un, ara l'altre 'ls seus mellores elements d'interpretació, sinó que també crec que n'és un, y gros, que 'ls nostres autors hagin de portar llurs obres a representar fora de casa per motius econòmics que tothom coneix y no cal repetir.

Son varies les raons que axí m'ho fan creure. En primer lloc perjudica notablement a la nostra representació exterior, podriem dir. Nosaltres no constituïm un nucli literari prou fort per a que l'extranger ens coneixguin directament. Tota l'obra que després de representada a Madrid passi la frontera, ja no es als ulls de les demés nacions una manifestació de art català, sinó una obra castellana. Y no cal senyalar lo que axí representa de perjudici per a la causa de Catalunya.

Però no es sols fora de casa que ens fa mal. Aquí mateix, una vegada un drama ha sigut traduït y representat en castellà, fixem-vos-hi una mica y veureu que se'n donen moltes més representacions en aquella llengua que en la nostra.

Després l'influència de Madrid és altament perjudicial per a 'ls nostres autors. Encara que no vulguin, una

vegada han tastat la gloria y sobretot el profit que dona l'escena castellana, inconscientment tendiran a fer adopció de les formes que més provabilitats tinguin de triomfar en ella, apartantse del veritable esperit català que portin dintre, tant més fàcilment, quan aquest encara no s'ha definit y afirmat de manera clara y precisa. Aquesta influència somorta del medi és tant evident que no crec fassí menester demostrar-la.

Això no vol dir que condemni als nostres autors que estremen llurs produccions a Madrid. El primer dever de l'home es viure. Y si aquí no troben manera de que 'l'seu treball els asseguri la materialitat de la vida, fan molt santament de anarho a cercar allí ont sigui.

Y no es solament profit material lo que 'ls manca, sinó fins la consideració que 's merexen. Tothom recorda lo que ha passat aquest hivern ab l'Església y no cal repetir-ho. De coses per l'istil, no menos vergonyoses encara que 's tracti d'autors que no han assolit al lloc que aquell ocupa en el teatre català actualment, podria citar-ne a dotzenes.

Això fa que 'ls nostres dramaturgs visquin en un estat de depressió que forosament s'ha de traduir en la llur obra. Passada la primera esbranzida, el foc de les primeres il·lusions, tots queden congelats per l'hostilitat, la mesquina de l'ambient en que han de moures. Els uns dexten d'escriure, els més forts persisteixen, però sense aquell entusiasme que dona la certesa de veures comprés y estimat de lo que 'ls volta. Si no 's posen a escriure en castellà, es per l'impossibilitat de fer-ho, per la traba de la llengua. Mes, com ja he dit abans, no per això dexten de sentir la pressió d'un element estrany que coibeix el lliure espandiment de l'ànima catalana en el teatre.

Els actors, que no tenen entre mig aquesta traba de la llengua, emigren y van a enfortir l'obra del teatre castellà.

Cal per això anatematisar-los? No. La culpa de que se'n vagin no es d'ells; es dels que no fan per manera de que no tinguin d'anarsen.

Els actors, al contrari dels autors, bé o malament, aquí hi poden viure, cert; però 'ls manca també dintre y fora del teatre aquella consideració que es l'estimul de l'artista. No es estrany, doncs, que axí que poden, passin l'ebre.

Y no vui caure en la tonteria de fer retret d'axí a l'empresa del teatre Romea. Cridar contra d'ella es la feina més ridículament inútil que pugui imaginar-se. Es com el gos que lladra a la lluna; ja pot esgargamellar-se, ja, que la lluna seguirà impassible la seva via.

Tots els que s'esbraven dient pestes d'aquell teatre son víctimes d'una grossa errada: confonen llastimosament el Teatre Català ab una empresa comercial. El Teatre Romea no es altra cosa que axí; una botigueta ont se detalla art dramàtic, com s'hi podria vendre qualsevol article de menjar o beure. Si l'empresa guanya diners ja ha complert el seu fi y totes les prediques d'aquest mon no son capasses de donar-li entenent que té de canviar de ruta.

Es una cosa aquesta que s'ha de dir ben alt, que s'ha de cridar a trencar nou de coll per a que tothom se'n enteri; el Teatre Català, el nostre teatre nacional, no existeix més que en potència. Hi ha tots els elements necessaris per a constituir-lo, — autors, actors, escenògrafs y tramoiistes emponents; — però manca l'organització que ha d'aplegar-los; hi ha 'l Déu y els sacerdots, però manca 'l temple.

Y cal que aquest se bastexi com més aviat millor si no volèm veure escamparse als quatre vents tot aquest aplec de joves intel·ligències que tants dies de gloria poden donar a la nostra terra. El perill és imminent. Després de la Domus, den Borràs, de la Morera, den Codina, altres y altres seguiràn l'exemple. Això no seria un mal, si aquí tinguéssim un organisme artístic que permetés formar-se nous talents: per a ventura nostra 'l poble català es un poble artista per naturalesa y aviat els fugitius quedarien reemplaçats venturosament. Però sense cap institució que serveixi d'escola y encoratjament per a 'ls qui senten vocació a l'art dramàtic, aviat la continuada emigració d'actors nos duria a l'agotament del nostre personal artístic y, mancant d'interpretadors, moriria de mala mort aquesta dramàtica

catalana que tant bella florida comensava a treure.

Es, doncs, necessari que tots els homes de bona voluntat que estimen la nostra literatura fassin un esforç su-

L'independencia de Noruega

Al posarnos a redactar aquestes ratlles cap novet presenta 'l problema de Noruega, que alteri l'aspecte polític que assenyalaven en el precedent número. En la terra independentada regna la dolça pau dels pobles lliures, y cap febre aguda agita al cos social. La vida, allí, avui es descafellada ab el caient de sempre, y com per altra banda, el salt no ha sigut gros, perquè l'autonomia de que Noruega disfrutava era envejable, se pot conèixer en la bandera, y potser en les cares per més alegres, però no per cap trasbals ni dolor, dels que solen acompanyar l'infantament de la llibertat y l'reconexement del dret a viure dels pobles.

Un detall registren els periòdics estrangers y sen admiren. És que a la decisió del Storting no hagin vingut desseguida armaments a Noruega, ni crida de les reserves, ni aparellament dels bastiments de guerra. Res d'axí ha passat. Tot segueix en la vessant occidental de la Península Escandinava com abans de no tenir amo, que 'ls noruecs guarden per divisa la de la antiga noblesa: son forts ab el seu dret. Per axí la vida de treball y cultura no s'ha trencat pel fet polític esdevingut; al contrari, s'han aferrat més en ella, que sols treball y cultura fan grans les patries y les hi fan merexer la llibertat. Altremant aquell poble té el bon seny de no ésser militarista. Té tothom allí instrucció militar, practiquen com sport y precaució el tirar a la rodella, però pensen com el seu gran poeta nacional que a Noruega li convenen «cases y cabanyes, no castells» (1).

Mes ja que no podem ressenyar nous fets ni definitives orientacions, perquè no es possible afegir una paraula més a lo dit vint dies enrera, podem parlar de fets y d'institucions que 'ns donguin la impressió d'aquell poble y 'ns espiquin racionalment ab l'eloquència del dato com ha succeït lo que devia succeir.

Noruega, per a sustraurem al predominio de Suecia, va creure que sols necessitava serli superior en civilització, que els pobles civilitzats triomfen y els endarrerits cauen. Per axí reduí el seu problema a expandir la cultura, a lliberalisar y democratizar l'esperit, a ferse moralment un poble més fort que 'l seu contrari. Y aconseguí axí s'han complert les Escritures Santes: lo demés ha vingut per afegidura.

Un estudi social de Noruega es prestat per catalans a series meditacions. Si enfondéssim an el veuríem com per encantament un poble rebel a l'instrucció, sense grans núcleus, una terra de les menys poblades del Vell Continent, fora Rússia, ha aconseguit fer arribar l'educació social a les tribus que viuen entre neus eternes, o en els salvatges fjords del cim d'Europa. Y a la vegada que aquest fenomen tenia lloc y l'espandiment de la cultura regenerava amplament a la multitud, brollaven en les ciutats, en els núcleus de més força moral, punts lluminosos de la civilització, estels del art y de la ciencia que embolicallats ab la bandera noruega trocaven al sentiment y a la raó de tot l'Humanitat.

Però conjuntament ab aquesta fe en la cultura, y conseqüència d'ella, brollava una altra fe de l'ànima noruega: la fe en els destins del seu poble y en la seva sort futura. Y aquesta fe s'expressava en les seves institucions y anegava d'entusiasme y de voluntat an els seus homes; an els uns, als senzills ciutadans, però que oferissin en cult a la patria l'esforç del seu bras y del seu intel·lecte, y als altres, als homes superiors, als escollits de la naturalesa, per a que s'entreguessin sense tibaries, ni afamejaments, ni egoismes de benestar domèstic, a la tasca noble de guiar al seu poble, multiplicar les seves energies ab l'associació feconda, y prepararlo saviament per l'hora suprema de la llibertat.

Y tot axí, uns y altres, els petits y 'ls grans, la massa y 'ls seus capdavanters, ho feien no sols ab fe, sinó sentint batre en els seus dintres 'l alé vivificador de la Sociologia moderna, sense creure en la necessitat de blanquejar sepulcres, ni capgirar l'Historia que va endavant, endavant sempre. Ells tenien l'intuïció de que no's pot fer un poble y donar-li vida plena per a instaurar una reacció, sinó que pel contrari, tots els moviments que s'aferran, arrelant fins a les entranyes de la terra, son aquells que van per assegurar un demà, digne del seu avens, no per a gaudir d'un avui copia del passat, que per bell que sigui, fora sols una imatge, un retrat de lo que va viure, y com a tal mancat del moviment que dona a lo que existeix,

Ab motin d'unes declaracions de Sir Charles Dilke, estatista anglès, 'l il·lustre novel·lista y dramaturg noruec Bjørnsterne Bjørnson publicà una carta oberta a favor de l'independencia noruega, que va fer sensació al conèixer.

Els fets d'ara li donen nova actualitat y per axí la reproduïm.

Deix axí el gran patriota y alhora gran artista:

«No tinc cap dubte de que si fossin noruecs seriau ardent partidari d'una aliansa entre la Suecia y la Noruega, y potser també ab la Dinamarca, però dubto molt de que fossiu partidari d'una unió entre la Suecia y la Noruega.

Per axí m'permeto fer-vos unes quantes observacions que us presentaran la qüestió d'un modó clar.

La eterna renovació de les idees y els esbats de cada segon de vida.

Quantes ensenyances, els catalans que treballen per l'autonomia, no poden perdre del renovament de Noruega? L'estadi de aquell poble ens faria anyorar a nosaltres forsa coses: anyorariem la intensa cultura del poble, l'esperit lliberal de conjunt en el moviment renaixentista y anyorariem millor que res la continuada abnegació, sinó dels ciutadans, dels seus capdostes, especialment dels qui per tenir una visió més clara de la vida moderna, ab tots llurs esplendors d'idees, son els més cridats al servei de la futura patria.

Mes veïem ara algunes manifestacions de la vida social a Noruega.

El «Teatre Nacional» de Cristiania

Després del Palau Real, l'edifici més important de la capital de Noruega es el teatre nou. En el frontó hi ha una inscripció que diu «Nationaltheater», y dessota tres plafons ab els noms següents: Ibsen, Holberg, Bjørnson. Holberg, es el Molière escandinau.

El teatre no pertany al Estat ni al Municipi: se deu a l'iniciativa privada y sols pot rebre la qualificació de nacional en el sentit de que 'ls cabals per a la construcció procedeixen del públic de Cristiania, qui, al donar-los, abandonà tota esperança d'obtindre rendra. Així li treu 'l caracter d'especulació y li dona la forma d'homenatge d'un poble a una de les arts més nobles, superiors y desinteressades.

«Com va crearse? El teatre vell de Cristiania era un local atroïtat y incòmode, en el que les grans obres podien sols representarsi incompletament. Mentrestant la fama de Ibsen y Bjørnson s'escampava pel mon y 'ls noruecs comensaren a sentir-se pessigollets d'un sentiment de alta ambició: el de tenir un teatre digne de la literatura dramàtica creada per aquells dos genis. El fill mateix den Bjørnson signé 'l campió d'aquesta tendència. Ajuntat ab un altre literat, en Ixgøns Hans va moure la opinió per a demanar al Estat protecció pel teatre. El moviment, no obstant, de primer fracassà. Duta la petició al Storting els diputats rurals no volgueren votar un gasto tan crescut que 'ls hi semblava que sols beneficiava a la capital aont devia alçar-se l'edifici.

Aleshores, Bjørnson fill, proposà l'organització d'una empresa privada per accions. Desde 'l comensament de totes bandes ajudaren al èxit; les accions se col·locaren, y l'Estat va cedir el terrenes; quedaren, no obstant, gastos a cobrir, y aquestos s'abonaren dels beneficis de la Caixa d'Estalvis, y del sindicat dels alcools. Més tart l'acabament del decorat, escenari, tapiceria y maquinaria, exigien nous desemborsos y 's tragueren d'una loteria, autorisada per llei especial, a benefici de la restauració de la Catedral de Trondjem, del Museu Bergen, de l'Institució Nan-en per a protegir l'investigació científica y del Teatre nacional. D'aquesta manera 'l projecte de llei fou aprovat y la rifa tingué un èxit complet.

Restans sols dir que aquest Teatre nacional, soberbi palau aliat en el millor punt de Cristiania, es sostingut per una ciutat de 227,636 habitants, o sia la tercera part de Barcelona. En camvi, la nostra capital immensament més rica y tres vegades més poblada té 'l seu Teatre nacional al Romea.

Una cosa explica l'altra.

Una conteste de Bjørnson

Ab motin d'unes declaracions de Sir Charles Dilke, estatista anglès, 'l il·lustre novel·lista y dramaturg noruec Bjørnsterne Bjørnson publicà una carta oberta a favor de l'independencia noruega, que va fer sensació al conèixer.

Els fets d'ara li donen nova actualitat y per axí la reproduïm.

Deix axí el gran patriota y alhora gran artista:

«No tinc cap dubte de que si fossin noruecs seriau ardent partidari d'una aliansa entre la Suecia y la Noruega, y potser també ab la Dinamarca, però dubto molt de que fossiu partidari d'una unió entre la Suecia y la Noruega.

Per axí m'permeto fer-vos unes quantes observacions que us presentaran la qüestió d'un modó clar.

I. L'unió entre la Suecia y la Noruega es una unió personal, molt semblant a la que existia entre la Gran Bretanya y Hannover: abdós tenien una dinastia en comú. Però la Suecia ha procurat sempre convertir-se una unió personal en una unió real, però mai ab tanta persistència com ara.

Per la seva historia, el seu caracter, la seva manera de manejar els seus interessos, an els noruecs els separa dels suecs una diferencia grossa: tot lo gran

que 'l parentiu de rassa pugui permetre. Així compendreu la seva oposició a una unió real.

Si fossiu noruec, no us hi oposariau també?

II. A fi y efecte de portar a terme, tant st com no, l'unió real, la premsa sueca 'ns amenaça ab una guerra, y el Govern y el Parlament suecs s'apressen a montar armaments grossos. En 1895 els suecs estaven disposats a efectuar a la forsa la revisió de la Constitució noruega, axís com una llei d'unió. En conseqüència d'axí la Noruega s'ha vist obligada també a armarse.

En circumstancies com aquestes, si fossiu noruec, seriau partidari de l'unió?

III. No fa gaire temps que un diari suec que té molta influencia publicava un article amenaçant contra Noruega. Alguns diaris alemanys declararen, y llur declaració fou copiada pels periòdics dels països escandinaus, que dit article era inspirat pel rei Oscar. Jo no ho crec. Però, què pensen d'una unió que promou semblants declaracions? De que 'l rei de Noruega, generalíssim de l'exèrcit y marina noruecs, ens amenaci desde Suecia?

Si fossiu noruec, seriau amic de tal unió?

IV. El corresponent del diari suec declara que vosaltres participeu de la por que la Suecia té envers la Rússia. La Noruega no ha sigut molestada mai per la Rússia. Ha sigut pensant en Rússia que 'l Parlament noruec ha proposat tres voltes (i la darrera per unanimitat) la conclusió de tractats d'arbitratge ab les nacions veïnes. Estem completament convenses de que la Rússia convidaria ab dita proposició. Però els acorts del Parlament noruec cada vegada han sigut encapçats pel ministre d'Estat de Suecia, qui, sense estarhi autorisat constitucionalment, té a son càrrec les relacions exteriors de la Noruega. Y el Parlament suec, en aquest assumpte, apoya sempre an el ministre d'Estat.

La veritat es que 'l poble suec es un poble vell que dubta y el noruec es un poble jove que creu. Els suecs pensen que Rússia vol enganyar-los; els noruecs creuen que s'estan fent grans esforços per a anar dret a un estat de coses superior, y que els tractats d'arbitratge, si no asseguren la pau, faràn difícil la guerra. Els noruecs creuen que la nació que senyalí 'l camí per arribar a la conclusió de tractats d'arbitratge merexerà l'agraïment de l'humanitat.

Si fossiu noruec y veiéssiu que 'ls vostres esforços vers aquell fi fallessin per mor de la unió, continuariau essent partidari d'aquesta?

V. Els noruecs veuen que sota tals condicions l'unió destrueix son propi objecte, y que en lloc d'ésser un puntal, se converteix en un perill. Per axí estan pensant seriament en canviar-la per una aliansa ab un descendent del rei Oscar, proclamant-lo rei de Noruega.

Si fossiu noruec no us estimariau més ajudar an aquesta obra que ser amic de l'unió? — BJØRNSTERNE BJØRNSEN.

L'ensenyament de l'instrucció

Si deia en Bismarck que 'l mestre de estudi alemany era qui havia venut a França, abans y millor que 'ls exèrcits, bé podriem dir que l'espandiment de l'instrucció a Noruega es qui ha creat un estat de coses que ha determinat la separació.

Noruega es un dels països qui ha esmerstat més cuidant en l'ensenyança pública, tant per medi de l'ensenyança ambulant, com per la múltiple creació d'escoles fixes de totes menes (1). Tots els adults saben llegir, escriure y calcular, y d'axí en resulta una gran facilitat en l'instrucció dels infants, fins en el període en que no's practica la visita dels mestres, que porten llibres y tot el material d'ensenyança necessari, els pares y parents completan aquesta instrucció per a quina tasca estan prou preparats. Y resulta interessant en les vel·lades d'hivern entrar en les barraques isolades en mig d'un panell de glas, y veure una misera família de pescadors, amants tots els dies a donar ensenyança als fills, repassant-los 'ls llibres que el mestre, quan hi anà pel bon temps, els hi va donar.

Aquesta institució de l'ensenyança ambulant es verament notable y dona grans fruits per l'auriola de respecte y consideració ab que s'volta al mestre quan visita les cabanyes lluny de poblats. La llei noruega obliga al habitant de fora poble a facilitar hostatge al mestre y quan ell s'asseu a la taula sembla que un déu protector presidixi la casa. Realment avui ja s'ha desxifrat l'enigma, fentse realitat hermosa: aquell hoste era 'l que portava ab l'aliment pel esperit la penyor de la llibertat.

L'ensenyança per medi d'escoles està també meravellosament escampada.

Cada fabrica o establiment industrial que reuneix trenta obrers, està obligat a mantenir una escola. Y es tant l'amor a l'instrucció, que a més de les escoles del Estat, no hi ha ciutat que no munti en profitosa competència escoles ele-

(1) Charles Vogel. Le monde terrestre au point actuel de la civilisation. — Volum II, pag. 522.

mentals models y establiments d'ins-trucció gratuïta superior. Les escoles d'adults, les biblioteques populars y els llibres de vulgarització de ciències y arts per a l'home, a preu de regal, se multipliquen prodigiosament.

Així sols se comprèn que Noruega ab una població sols un terç major a la de Catalunya, té en els pobles rurals 4,170 escoles y 2,055 districtes, als que s'hi trasmet la ensenyansa per medi dels mestres ambulants, y en les ciutats 117 escoles primàries y 150 de grau superior o secundaries, aquestes darreres freqüentades per 10,000 d'aleixes.

La Universitat de Cristiania, per la seva part reuneix més de 1.000 estudiants, atresorant una biblioteca científica moderna de 200,000 volums. Com a cas notable hi ha que apunta el que en aquella Universitat hi concorren temporalment innumerable filla del camp, que no desitjant pas adquirir un títol acadèmic, aprofiten les setmanes de repòs en les feines industrials o agrícoles per traslladar-se a la capital y adquirir coneixements de Química, Física, Dret, o Economia, que 'ls hi poden ésser útils per la major perfecció dels seus oficis o industries.

No podem parlar aquí de les escoles especials com Belles Arts, Marina, Guerra, etc., que tenen notable importància, doncs no havem d'allargar més aquesta nota, y sols farem constar que una institució de transcendència entre les d'Instrucció pública a Noruega han sigut les Escoles d'Agricultura comarcals, en les què l'estudi dels conreus de la terra s'especialisa a la regió a on l'escola es oberta.

Y tot això ho fa un poble pobre, ab una naturalesa y un clima que li impedeix treure grans recursos de la terra, y que no decanta l'esperit en altra cosa que a la vida y a les empreses de mar.

Mes les condicions de caràcter venen tots els obstacles, inclús la rebeldia de la naturalesa. Per això les condicions del nostre poble, davant d'aquestes dades, ens sembla que s'empeitexen, que si havem sabut crear una industria malgrat totes les traves del burocratisme, y havem sabut fer renaxa una literatura y un art y fins una política, el nostre impuls per desgracia no arriba encara a aquest amor a la vida moral característic de tan bella manera per la completa difusió de la cultura.

Ens havem donat massa, com diu en Demòstis, que som molt més que Espanya, y ens havem donat poc que som prou menys que Europa.

La Venus física

De l'alba escuma del mar Egeu va nixer Venus, Venus la blanca, Venus la perfecta. Centuries feia que allà en la ment dels profetes senzills y en l'oreig de les terres profètiques s'havia dextat veure la forma nèria y impalpable de la seva estatua profana. Ella vagà en idea y en presentiment desde les vores del Nil a les del Eufrates, y invisiiblement téix guirnalles de desitjos al entorn dels palaus dels Faraons y en els laberíntics jardins de Babilonia. Prengué formes efígies en els grans parts de pedra que les montanyes feien, y en els deserts de les dues bandes del mar Roig endolcív de vegades les ànimes sedentes dels caminants. En esperit encara, acaricià les barbes blanques de Salomó, y a Samsó, després d'haverlo recullit a Gaza, tallà la lleonina cabellera.

Pera pendre forma immortal anà a les illes Egèes, ont conten que Homer la vegé, y de tant mirarsela, se li alucera- ren els ulls pera sempre. Quina nativitat la seva, voltada de déus y de deesses! Nativitat quina estrella d'Orient era el mateix sol de la Grecia. No se sap si ella anà a naxer a la terra dels poetes pera que la cantessen, o si fou que 'ls homes devingueren poetes per obra de la seva presència.

Volgué naxer de l'estirp dels grans, perquè ella era set vegades gran; volgué naxer en la terra de la llum, perquè vegessen quina claror era la seva. Y allí, per primera vegada badà els llavis grans a la més fonda carícia dels mortals. Allí, l'harmonia de tota la seva joventut esplèndida féu vibrar y tremolar l'ànima y la carn de tots els poetes. Nascuda púber, plena de vida, la seva joventut era infadigable. La seva joventut dura encara, a través dels dies, a través dels pobles. Mes com ha trascendit fins a nosaltres el seu cos que han gaudit tantes generacions enteses!

Prop dels palaus dels Cèssars fou la bacant impúdica que aixecava el bras en el cercle signant el gladiador vençut; apagà el foc sagrat de Vesta y ab els seus pits nusos tentà els primers cristians; era la reina de les saturnals, l'espasa de Bacus.

Devien plàureli molt, més tart, les místiques besades dels cristians, que sense apostatar de res es féu cristiana. Devia tenir zels de la Verge vestida, que ab mantell y tot volia ser més hermosa que ella; aquest seu cristianisme oscil·la moltes vegades, y qui sab si oscil·la encara entre l'adoració de Déu y la del Diable; ella oferí als combatents de les creuades els cranis dels enemics, plens de cervesa negra; ella patí d'histerisme an els seus vint anys esplèndids, dintre dels convents, y d'histerisme y zels en les torres dels palaus; si a Grecia fou fidel, si a Roma era de tothom, ara jurava fidelitat a un y era d'un altre; ara li plavia veure rajar la sang humana del pit dels seus adoradors; ella, per fi, fou ofensa al mon de les al·lucinacions y de la posta. De descuidada y d'histeria es va tornar melangiosa, qui sap si pel record de Clemens Isaura, que per molt temps, més ab germinar que ab safisme, va estimarla. Venus conserva encara part d'aquella melangia; es encara perfecta, que la seva perfecció es eterna; es encara viva, perquè es

immortal; encara té vint anys, no més vint anys, però s'ha tornat física.

Se li venen els ossos a través de la pell blanca, y fins ahir ha sigut encara encandorada. La seva darrera orgia tingué quelcom de funeraria; res dels idilis bucòlics de les illes gregues, res de les justes en campaments de tendes blanques, ni minuts senzills en les gòtiques sales dels palaus, ara es feia tot en l'arcova y per l'arcova. El faust que d'ú val un tresor innumerable; reis y prínceps li duen lo més esquisit de llurs reialmes; els poetes li donen lo més excel·lent de llurs esparces; els sabis li fan ofrena de lo més misteriós de la llur ciencia; que d'or y diamants en té coronas esplèndides; que d'estrofes meloses en sent a totes hores; que de bàlsams y olors y de narcòtics s'en omple cada dia. Ella llessa ab el seu braç perfect — ¡oh perfecció descarnada! — el xampany sobre les petxeres blanques dels dandys y fa petar les dents a riallades. Els artífices y orfèvres viuen y treballen per ella; els dosers més delicats, els llits més armoniosament fabricats, les aranyes y vasos de més cisellada forma, son en la seva arcova perfumada; mes quan ella hi reposa s'hi espandeix una certa fortor de cementiri. Venus la blanca, Venus l'hermosa s'ha tornat física.

Se li venen els ossos a través de la pell pàlida y respira fadigament; era de veure en la darrera orgia com les seves mirades concupiscents feien assecat les goles dels reis y dels prínceps, feien marcar en les òrbites la mateixa linia morada que ella hidid perennement; la febre del seu pols es transformava en febre luxuriosa; y a través del estuc de la cara y de la mangra dels llavis, a través del perfum posat de la seva cabellera esplèndida el mateix tuf de l'arcova transcendia. Un jove tenia besari la boca al davant de tothom; els altres es morien d'enveja; ella va sentir com una cosa dolorosa que li estingassava les entranyes.

Ara apenes es mou del lit, del lit reial. Quan té deliquis d'amor es com- plaen en acariciar-se les carns que encara dongegen dolorosamente; y en la fadiga dels solitaris plers tots els narcòtics venen a adormirla dolçament.

El corleig que s'ensivia y s'arruinava per ella fa chor ab els dandys en les sales sales tabernaries. Al seu record les gloses s'asseguen encara y venen a mullar-les continuament glops y més glops d'absentia.

Y an ella, Venus la blanca, ajassada en el seu lit reial, la dominen els in-somnis y la febre...

ALFONS MASERAS

La darrera creu de Mossen Cinto

Era en el fort de la seva grua malaltia, endevinantse prou el trist desen- llaç. La publicació del seu llibre *Flors de Maria*, que anaven ultimant, sem- blava que li distreia de la gravetat que presentava son mal; y entre encàrrecs y sopades correccions entretenem les llargues estones havent de manar algunes vegades el silenci, pugé el fort de les converses, que ell encetava sempre, era natural que li produís quelcom d'atle- ració en la seva naturalesa tant aplana- da. Y li dominava un acte de concentra- ció que s' revelava prou en la seva mirada penetrant. Això, és clar que li era més mal, però q' si veia capes de aturar el vol d'aquella imaginació po- tent? Ni que ell hi hagués ajudat ab sa voluntat de ferro; aquella força que no reculava ni a l'enfront del cop de clava del heroe del seu famós poema, aleshores no li servia ni provava tampoc de feria servir; doncs presentia l'fi de son calvari, y perdut per perdut, no volia desistir del propòsit en dirigir la seva obra predilecta. Així és que en el mo- ment de silenci que se li imposava, se entretenia en acumular plans y ordres que 'ns comunicava a la primera ocasió.

En una d'aquestes, la conversa s'anà axamplant. Brem sols a la seva cambra; no en la espaiosa, reial y assolada de «Vila Joana» a Vallvidrera, sinó en la fosca y estreta del carrer d'Aragó. Recordo que d'un salt ens en anarem a la Plaça de Vich, aturantnos bones estones pel afrau de Folgarolas y al San- tuari de la Verge de La Gleba, cercant no sé quina nota pera afegir al nou llibre. Parlant de La Gleba, recordarem ab certa recansa aquell dia que la visi- tarem per primera vegada, y esgranant el rosari de son record, diem: «No m' parieu d'aquell dia, home! Os vaig ille- gir aquella flor del Calvari que porta per títol *Creus*. Os vareu tots estranyar de que demanés creus ab tanta perfi- dia; però ¡qué os diré jo! Feia una plia de dies que reposava en dolça pau, y verament, no sé si es que anyores les penes, doncs aleshores ja m'eren fonsa fami- liars, el cas és que en un moment vaig fer aquella súplica al bon Jesús. Y gheu reparat que 'ls cassadors d'ancells més ne venen caure al ram quan el recla- men refugia després d'una bona estona de silenci? Doncs així me va passar a mi; y per cert que no 's torraven pel camí, no, les penes; eren ben amatenes; bé ho sabeu prou? Recordeu a quina poe- sia m' referexo?»

— Me sembla que sí. ¿Voleu dir aque- ta, fa? — Me féu present cada dia d'una creueta, oh Senyor, de fusta o ferro que sia, jo la prenc com si fos d'or. Quan la miro tan hermosa, dic sedent de més tresor: una creu es poca cosa per la fe de mon cor. Vos, Jesús, que n' feieu tantes de Josep en l'obrador, Enveieu-unes quantes y n' fareu festa major.

No sé quina impressió degué ferli el meu pobre recitat, que vaig soparhi dues llàgrimes galtes avall. — Y bé, Mossen Cinto: no es pas qüestió d'en- tristirnos. Allunyemnos aquestos recors y anem per alegries y no per penes. No os convé pas axò ara, y home de Déu!

— Bé la puc dur resignat; aquesta malaltia ja es la darrera creu, y per cert que no es pas tan fexuga com l'havia somiada. Però feuse compte que les me- ves espalltes no son pas tant valentes com abans, y per lleu que sia 'l pes de aquesta creu, a la primera caiguda ja no me n' axeco més. ¡Alabat sia Déu! Serà lo que Ell voldrà.

— ¿La darrera, diu? ¡Ca, home! ¡Encara l'hem de contar aquesta, Mos- sen Cinto!

— ¡Vosaltres la contareu, que jo rail... Y s' quedà en silenci fonsa estona, jo no gosava trencarlo, y m'entregava a fon- des meditacions. En aquestes estaves, quan entrà un amic dels que més sovint- jeaven les visites al il·lustre malalt. Do- nava mostres de verdadera alegria, tal- ment com que hagués trobat el remei pera traure al poeta del lit y durlo cap a les montanyes a respirar aires sanito- sos que prou anyorava.

— Mossen Cinto! ¿Què no ho sap? ¿Y vos, tampoc? De Madrid ha arribat ara mateix el telegrama notificant que s'ha concedit la gran creu d'Alfons XII, creu de poc, al immortal cantor de *L'Atlàntida*. ¡Siia per molts anys!

— ¡Pobre de Cinto! — Féu Mossen Cinto; y girant la mirada vers al portador de la bona nova, exclamà ab dolorós ac- cent, que 'ns féu fonsa impressió: «En- cara més creus? — Y quedà de nou aplacat en son silenci d'abans. Per ro- tar de distreure'l, encara vaig retor- narlo a la nostra anterior conversa.

— ¿Ho veieu, Mossen Cinto, com jo tenia raó que no seria la darrera creu? ¡Però aquesta raó que no pesará gaire! ¡Y què ha de pesar! Gota no pesará, doncs a ben segur que deu anar acom- panyada de bona recompensa.

— Lo que m' temo es que potser se- haja de donar algun quartó pera recullir aquest títol.

— ¡Ca, home! A lo menos será *libre de gastos* — Féu l'amic que havia dut la noticia, carregat de bona fe.

Qui tenia raó, no ho sé pas. Lo cert és que 'ls documents no s'anaren pas a recullir, ni Mossen Cinto mostrà interès en que s'en cuidés ningú. A ben segur que reposen plens de pols en alguna oficina del Estat.

Realment: ab tantes variades creus com anava enjoiat el desgraciad poeta, no hi feia nosa aquella, que a haverli arribat a la espallta, no li haurien pas mancat Cirineus pera ajudarli a dur.

ANTÓN BUSQUETS Y PUNSET

Llegit en la veu de l'Ateu Obrer del districte según en honor deu Jacinto Vedraguer.

Menudall

Cero y van... mil. Y consti que ja m' comensa a fer fàstic el tema y a vostres potser també. Vegin sinó el següent tele- gram del 16 del actual:

«Alicante. — Ha fondeado en este puerto el crucero *Lepanto* y el cazatorpedero *Osado*.

Poco después de entrar el *Lepanto*, á causa de una falsa maniobra, quedó varado en un banco de arena.

Desde tierra le echaron un cable para salvarle del peligro».

Jo no sé perquè aquestes tafaners ha- vien de destorbarlo de complir en son gran màxim la única tasca que li senya- laren al naxer, que no es altra que la de fer de pegat en un banc.

Y van mil y una.

Dicen de Huelva que al entrar en el puerto el cañonero *Hernán Cortés*, abor- dà a la lancha pescadora *Ana*, echándole a pique.

Ahogóse un tripulante y los demás fue- ron salvados.

Com ja s'en havien donat, ja fa algun temps que an aquestos nets de *Trafalgar* els tenia compe obert, mes penso que hauré de tancalpel per falta de fonsos.

M'han acabat els quartsos.

Y ara, a fi de donar una mica de variat en aquesta secció, me permetere transcriure un petit y amens article que un tal Teseo ens endressa a nosaltres, y a mi particularment, desde les fermes colum- nas del Correo Catalán.

Si'l troben un xic agressiu no'n fassin cas; es que l'home estava cremat. Polser sense adonar-nen li vaig trepitjar l'ull de poll.

El recomano que l'ilegexin ab reculli- ment, car val per tot un curs de dialèctica donat en un seminari de segona classe. O sinó tegin:

«SECRETARIS REINCIDENTS. — En nostre darrer article títolat *L'Esperit de Catalunya*, després de fer veure com els elements de EL POBLE CATALÀ escampaven doctrines contraries a l'Església y a la patria, acaba- rem dextantes en l'ús de la paraula pera que poguessin, si volien, rectificar les seves herètiques afirmacions.

Lo que nosaltres diguerem no ho han pas contestat: mes no per axò han dextat de parlar.

El número corresponent al 3 d'aquest mes, després de dir que una autoritat ecle- siàstica sembla mirar ab complacencia tot lo que pertany a assumptes extra-divins (?) produint axò un *estil de neo-misticisme de mala mena*, y després de parlar de una *bi- tòquia mística* (llenguatge de *La Campana de Gracia*), encanarant ab nostre dignissim Prelat, exclama: «Y axò, senyor Cardenal, no pot naxer ni ab rodes, car contribueix a que certa gent gran se posi al nivell de la mainada...»

«Y li sembla que si Jesucrist baxava de nou a la terra veuria ab bons ulls la conducta dels que ab sa *dezadesa* permeten que la mala herba d'un idola- tria peca solta arrel y grani en el mateix jardí de la Iglesia, quin creu el estia confiat?»

Y barbarisant més y més, diu que aquest remat sembla caminar sense *pasador* y parla de «facultades que fan caure d'esquena estampades totes ab llicencia d'algun ordi- nari, d'entendiment més ordinari encara, in- dicis ben prou visibles d'un estat intel- lectual deplorable...» Y fins arriba a voler condemnar la conducta de nostre aimadís- sim senyor Cardenal oposant a la de un bisbe dels Estats Units.

Mes si EL POBLE CATALÀ s'creu autorisat pera parlar tan descaradament l'autoritat eclesiàstica, no ho creu pas així la Iglesia. El 13 de març en sa Enciclica *Sapientia chris- tiana*, desentrellant un concepte de Sant Tomás, diu que així com es necessaria la unió entre 'ls bisbes y el Sant Pare, ho es també que tant els clergues com els laics visquin y obrin units (*conjunctissimè*) es- tretament ab els seus bisbes, y aixegix que encara que en algun bisbe pogués ha- berhi quelcom de menys laudable en les costums o de menys provable en les opi- nions, no s'atreuixi cap particular a con- vertir-se en jutge, que Jesucrist va ferne solzament a un (al Papa) a qui va posar com a cap de son remat, fins de les ovelles. Y el mateix Pontífex en una carta (*ad Ar- chiep. Tronensem*) diu que aquests que in- degudament volen ferse jutges, s'esforcen, en quant d'ells dependeix, en pervertir l'ordre providencialment constituït per Déu, autor de la Iglesia. Fiscalisar y criti- car els actes dels bisbes de cap man- ra per- tant als particulars.

Sant Ciprià diu (*ad Papiannum*) que han de ser completament condemnats aquells homes laics, ignorants de les coses divines y que no obstant volen d'aquestes coses fersen apreciadors y jutges.

No solament Sant Ciprià, sino molts Pares y Doctors de la Iglesia han defensat aquesta doctrina y d'un mode molt especial y ab textos claríssims Suárez, Vecchiotti, San Tomás, Silvio.

Y així havem d'èsser forosament, desde que Jesucrist, així com va donar les claus solzament a Pere, en camí va donar a tots els apòstols, quins successors son els bis- bes, posats per l'Esperit Sant en el lloc de aquells, la facultat d'ensenyar al poble: *Docete omnes gentes*.

Conseqüència.

El mal mode de parlar d'EL POBLE CA- TALÀ es contrari a la constant tradició de la Iglesia y a la veu inflexible del Sant Pare. Acabem, doncs, aquest article de con- semblant manera que l'anterior: O 'ls ele- ments catalanistes quines aspiracions de- fensa 'l EL POBLE CATALÀ s' retracten del mode insolent ab que parlen, o queden convertits en sectaris reincidents. — Teseo».

Ja venen doncs si estem ben frescos els de EL POBLE CATALÀ. Perque com de lo di- no pensem retractar-nen ja'ns tenen a tots convertits en sectaris reincidents.

Així, quant menys, ho assegura l'illu- stre fundador d'Aleues, el gran Teseo, ¡Sectaris reincidents...! Y què es de molta gravetat aquesta nafra Sr. Teseo?

No 'ns espantem...!

Ara veig ben bé la imprudència que vaig cometre en publicant-ne en aquest assumpte de Sant Josep de la Montanya. Que qua- tre infelissos ni que sien quatre mil, li escriguin cartas ab segell y tot i a mi què m'hi va ni què m'hi ve? Per què heu de ser més cardenalista que'l Cardenal?

De no fisme en llibres de caballeria m'hauria estat ab el just y acalorador rapapolfo del Sr. Teseo, y així potser encara plourien. Y com que jo oposar, ab esperances d'èxit, la meua dialèctica d'estar per casa a la d'aquests senyors tan sabuts y magatzemistes de lletres, que quan menys m'ho pensaré m'azafaràn ab un magistral nego majorem?

Mes així y tot vaig a provarho. Segons se desprén de l'article, de lo que 's plany més son autor es de que sien criticats els actes de les autoritats eclesiàstiques. Y procura aturme ab lates de Sant Ciprià, Sant Tomás y altres no menys famosos, lo qual me fa'l mateix efecte d'un què's proposés matar un mosquit a canonades.

Així és que jo, ignorant de mi, em li- mitaré a ferli la següent pregunta: ¿Es que aquells lates no regien en temps del Bisbe Urquiza, quan els soi-disants catòlics d'acció, la colla dels de vostè en una paraula, posaven al pobre fet una llàstima?

No sab de què li parlo xeritat? Ja me ho pensava. Mes potser se li refresqui la memoria una vegada hagi passat els ulls pel següent text, que no es altra cosa que uns quants paràgrafs del memorable ar- ticle de Mañé y Flaquer, títolat «Pastor y víctima», publicat uns quinze dies després de ocorreguda la sentida mort d'aquell sant varó.

Durante dos años, con una saña nunca satisfecha, con una persistencia incansa- ble, con un ingenio verdaderamente diabó- lico, le han comido de desaires, de des- acatos, de humillaciones, de groserías, de insultos, haciéndole sordos á toda invita- ci6n á la obediencia, á toda palabra de conciliación. No se ha perdonado medio — ni los más reprobados; — no se ha retroce- dido ante ningún escándalo — hasta los más inmorales — para acabar la vida, desconsiderar la autoridad y dificultar el gobierno de la diócesis á nuestro bonda- doso Prelado.

Y quíenes fueron los que con tanta soberbia y tanta malicia llenaron de hiel el corazón del justo? ¿Fueron los descreídos, fueron los herejes, fueron los descarados, eternos enemigos de la Religión y de sus ministros, á quienes el fustigaba en sus públicas y pastorales? No por cierto; fue- ron los que presumen de puros entre los puros, los que se presentan como modelos de creyentes y sumisos católicos, los que el buen Pastor había comado de distincio- nes; fueron aquellos á quienes, en ocasión solemne, llamó con el llanto de un padre afligido á sus hijos predilectos.

Y de que se quejaban, de qué le acusa- ban? Se quejaban de que no se doblegara con bastante docilidad á sus deseos, y le acusaban de falta de fe de mando...»

Y un xic més avall feia En Mañé la se- güent cita:

«El P. Faber nos pinta á los de Inglate- rra, en los siguientes rasgos: Es indudable que existen muchos motivos de escándalo, pero se ha de poner como el primero esa mania vanidosa de muchas gentes, sedi- centes religiosas, que pretenden escanda- lizarse por cualquier cosa... Por cada hom- bre pío que hace atractiva la piedad, existen nueve que la hacen repulsiva... El que con más frecuencia se escandaliza es el

que más conspira contra la gloria de Dios, siendo á la vez en el buen camino un ver- dadero obstáculo que impide el paso á los demás... Es para él un motivo de escándalo todo lo que no es de su gusto, todo lo que se aparta de sus estrechas miras. Por lo de- más, estos son los únicos motivos de disen- timiento que tiene el fariseo».

Y afegix En Mañé: «¿Qué otros hubo para disenter del que fué nuestro Prelado?»

Y ara, senyor Teseo, permetim que li enviï un gros adeu, car em sembla que tardaré molt a donarli notícies meves, si es que torno a donar-nhi, que no es proba- ble. Y es que en certs assumptes de senti- ment no hi cap discussió, tant, que quan aqueixa s'entaula aviat degenera en dis- puta. Son notes que s'enten o no s'enten, y llestos.

Mes abans d'acabar dec dirli que aque- sta calificació que vostè 'ns dona de sectaris reincidents no 'ns fa ni fret ni calor. Car penso, que de la part que d'ella pugja to- corne ab motiu de la meua etzeglada, si m' donava per portar la causa a Roma me n'absoldrien sense costes, una vegada comprovada la sana intenció ab que fou escrita.

Y encara que sia exposantme a dextar anar una heretgia o a fer pecat de super- bia, diré més: y es que si Jesucrist baxa- va de nou a la terra i tan de bó! cree que preferiria nostra amistat a la de més de quatre. Y que de les vergassades repa- rades als mercaderes del temple no 'ns en to- caria ni una.

Com tampoc cap dels anatemes fulmi- nats contra els fariseus. Ni tindria ne- cessitat de perdonar-nos com a instigadors de la seva mort.

Car sabria que no fora pas del cantó nostre d'ont hauria de arribarhi, portat per la tempesta de les bases passions en recolta, el fatídic crit de ¡crucifi- queu-lo!...

MENUT

NOTES POLITIQUES

L'espectacle parlamentari que s'ha donat aquestos dies es deplorable.

Estaven les Corts obertes y es trobava davant elles un Ministeri que deia tenir tota la confiança de la corona, però no tenia al seu entorn una dotzena de Dipu- tats y Senadors adictes. Presidia el Govern un home a qui els seus correfi- gionaris malmetien ab rumors, ab riotes, ab interrupcions, posantli sota els pens pedres ben punxagudes pera ridicoles- cal·lescades.

Y la crisis ha vingut. Una crisis anòmala, que no es sols l'acció den- Maura pera afermar la seva preponde- rancia davant de les Cambres y davant de la Corona, sinó que es millor una crisi constitucional, es la contesta donada al rei Alfons XIII, quan, imposant el nomenament deu Polavieja, feia caure an En Maura, y quan remetent la céle- bre carta al Cardenal Casañas, ens po- sava en situació estranya davant d'Eu- ropa.

Per axò les discussions polítiques hagudes aquestos dies passats a les Cam- bres no eren la discussió d'actes den Vi- llaverde, sinó que lo que s' discutia era la doctrina constitucional, eren les pre- rogatives del Rei y l'alcans de la Cons- titució.

Aquest es el secret de la caiguda del Govern, que res té que veure ab si ha- vien de discutirse uns presupostos o uns altres, sinó que sembla ésser un avis al Palau de que cal repassar la Cons- titució y entendrela, y que pera gover- nar ja hi son els ministres, no les cam- rilles, quarts militars, ni 'ls companys de cassa o caranboles.

Fau anys, durant la Regencia de Donya Cristina d'Auburg, en Polavieja arribà de Manilla. Els clericals l'ovacionaren per tot. Y la Reina sortí al balco del Palau a saludarlo. Al endemà en l'Ano- vas feia que l'Quefe superior de Palan- ges desmentís el fet, que del contrari di- mitia.

Y aquesta lliçó ara s' repeteix. El rei Alfons imposà un nomenament, escri- gué com a particular lo que com a Rei no podia escriure, y al cap de temps se li contesta.

Veurem lo que aprofitarà la lliçó.

Que pera guanyar cursos en la Uni- versitat y fer un bon casament era con- dició indispensable ésser de la congrega- ció dels *luisos*, y que pera pescar una colocació en les brigades municipals calia fesse soci de la «Fraternitat Repu- blicana», eren dues coses que de tan sabudes ningú n' feia ja cabal; però com que *las ciencias adelantan que es una bar- baridad*, ara ha aparegut a la superfície barcelonina un altre entitat dispensa- dora de gaudies y de carmel·los, la fa- mosa *Juventud católico-monárquica*.

En el curt espai d'uns pocs mesos que conta d'existència, aquesta societat, ja ens ha aconseguit un títol de *conde* (pontifici) y un axam incalculable de secretaries y fiscales municipals; y com si axò no fos prou, sembla que a no tri- gar gaire 'ns depararà un Secretari de la Casa de Caritat, y després... tot lo que vulguin.

De modo que ja ho saben els nostres joves ambiciosos y de poca aprensió, la *Juventud católico-monárquica*, els es- pera.

L'atentat de París ha servit pera lo que serveixen sempre aquestes coses; pera saltar per damunt les lleis y eclipsar els retalls de llibertat y de drets indivi- duals que reconeix la Constitució a tots, rics y pobres, intellectuals y obrers.

Hi ha gent emporonada, hi ha abun- dant de perseguits, y cada dia s'ha vingut donant a la premsa sensacionalistes no- ves de descobriments... pera rectificaries l'endemà y al dia següent tornarihi.

Nosaltres, els nacionalistes, que 'ns veiem sovint perseguits per l'autoritat, som els que devem d'olndrens més de la justos, de que es fa obgecte an alguns obrers, buscant a cegues els baxos fons del anarquisme dinamiter.

Consti així, que no volèm associarnos a cap mena d'injusticies. No negategem les protestes quan se persegueix a nos- altres; però tenim prou altruisme pera protestar de la persecució contra justicia del qui sia.

Entre 'ls conservadors barcelonins hi ha mar de fons. Ab motiu del *Te Deum* Mercé en acció de gracies pera haverse salvat el Rei del atentat de París sembla que son molts els caps-pares del partit, agraviats ab alguns dels més significats correfigionaris que en aquell acte bri- llaren per la seva ausencia.

El senyor Sagnier sembla que es un dels més mal vistos; car tot hom el se- nyala com a capdavauter d'aquesta re- bellió conservadora a causa de la derrota soferta pels candidats que ell patrocinava pera 'ls càrrecs de jutges municipals.

deixar d'ésser tal, condensa una modalitat afectiva de tots els homes. Aquella mateixa terra del pastor per l'Ànima — l'instint del mal en persona — acaba de donar-li relleu, acaba d'afirmar, pel contrast, la seva personalitat i alhora el seu caràcter de representació poètica.

Y no es això sol lo que més m'impresiona en ell; és la manera com reflecta indirectament tota la naturalesa que l'envolta. Jo veig més clarament la montanya, sento més intensament la seva acció asserenadora, la seva magestat, la seva complexa unitat; la sento cloure més, en fi, en les paraules senzilles i lluminoses del pastor, que quan l'autor la descriu directament. Y no perquè les descripcions no siguin magistral; n'hi ha de verament esplendoreses. Però elles no m'induen sinó la forma exterior de les coses, mentre que en el pastor hi bateja l'esperit mateix de la montanya.

Correspon el segon lloc en aquesta impressió de conjunt a la *Mila*, qual estudi psicològic, minuciós i detallat, constitueix una de les coses més fermes de que pot enriquir la nostra literatura. Totes les diverses oscil·lacions del esperit de la dona, les seves ansies de maternitat, d'amor, de llum; els seus revolucions i les seves defalliments fins al daltabax final que l'anorexia, estan descrits amb una trassa tant suggestiva, que un s'hi troba identificat sense esforços, insensiblement.

Y tots els demés personatges que en torn d'aquesta parella de protagonistes semouen, — el marit, en *Mates*, mania i tocon, el rei de l'Ànima, cassador de frau, de mals intents i pitjors accions, en *Baldiret*, la gent de S. Pons, el rector, les figures d'últim terme — tots passen per davant dels ulls, que sembla que hagin de tocar-se.

Aquesta passió, que és una de les condicions més remarcables de la novel·la, assolix la seva més alta expressió en els dos capítols de l'aplec — *La festa de les roses* i *Gatzara* — poques vegades la paraula arriba a aquella força d'evocació. No és solament la forma i el colorit de les coses, lo que tenia davant; són les flames, el soroll, totes les sensacions que la mateixa realitat vos produïa, concentrades per magia del art en un petit espai.

Potser en aquest quadre hi manca quelcòm de visió comprensiva; potser l'autor pert una mica la serenitat davant de les notes que li són repulsiues, y uo va fins al fons del perquè que les dona raó d'existència; això fa que la narració perdi en aquells capítols quelcòm de la seva impersonalitat, de la seva imparcialitat, més ben dit, l'autor ja no conta solament, sinó que al contar condemna y ennegreix.

Potser, també, tot al llarg de la novel·la hi ha certa vaguetat entre dels hermitans, no respecte a la seva persona, sinó respecte al seu caràcter, sinó respecte al seu estat civil, a lo que han sigut, lo que són y lo que volen. Ab certesa no se sab ont van, ni d'ont venen, perquè el autor no ns dona llurs antecedents fins a mitjans de la novel·la y encara d'una manera fragmentària, incidental. Això fa que el drama entre marit i muller quedi quelcòm esboirat, que no interessi de bon tros com interessaria si coneguessim detalladament llur vida anterior.

Mes jo m'guardaré prou bé d'afirmar que sigui culpa de l'autor lo que pot ésser efecte natural de la manera atropellada com he tingut de llegir l'obra.

Lo que si té d'alabarse sense cap mena de restricció és l'art meravellós ab que està escrita la novel·la. Les trescentes xexanta quatre pàgines del llibre se passen deliriosament, sense fugida, sense despertar l'atenció per la frase justa, l'imatge vibrant, la forma inesperada. En Víctor Català, com tots els escriptors empordanesos — els empordanesos que ho fan bé — posseeix de manera estremada l'harmonia del llenguatge. Aquesta qualitat que tenen escriptors tan autòctons de temperament com l'autor de *Solitud* y En Riera, de vegades m'he pensat que no fos deguda a raons de caràcter ètnic. Ho confirma el fet de trobar-se tant extesa entre els empordanesos, siga l'qui es vulga, l'seu temperament personal, y pot servir de comprovació el que també la tinguin com cosa distintiva els mallorquins, que tantes afinitats presenten ab aquells.

De totes maneres, en *Solitud* aquesta qualitat hi resplandeix de manera meravellosa, sobre tot en aquelles sobriades rondalles del pastor, veritables joies de la nostra literatura. Poques vegades, per no dir mai, el llenguatge popular ha arribat a produir una forma artística tant superior, ab tal sobrietat de medis. Pera trobar quelcòm de semblant, hauríem de recular fins a Ramon Lull y els seus contemporanis. Les rondalles de *Solitud* tenen tota la frescor, tota l'ingenuïtat, tot el flaire encis dels primitius.

JOAN D'AVINYÓ

VEUS DE L'OPINIÓ

Sobre 'l Teatre Català

El Teatre Català no pot ni den seguir més pel camí tortuós y ple d'entrebancs que va avui. La literatura dramàtica catalana, la més potent y moderna de les peninsulars, necessita un lloc per adaptar-s'hi, un lloc que la fassi aparèixer tan gran com es, un lloc sense mesquineses, sense lluites de botigueta, ni menyspreus de capatços.

Tot això s'hi troba, desgraciadament, a la botiga del carrer del Hospital, perquè aquí hi mana en aquella casa? Uns senyors que valguen Deu! ab franquessa siga dit, de tot tenen menys giny y amor a Catalunya. Y d'aquí l'ensopiment de la nostra literatura dramàtica y la fugida de tots aquells, tant actors com autors, que sentint la i estimant la nostra escena, no permeten que 'ls tre-

pitjin ni 'ls esplotin quatre baixos mercaders.

Y no es que nosaltres preteguem que 'ls empresaris del nostre Teatre nacional siguin uns savis ni uns grans crítics, ni sisquerra uns fervents amateurs com els d'altres grans capitals, no; les nostres aspiracions no van tan lluny; però si dever nostre es exigit per la cultura y educació estètica suficient pera poder jutjar d'allò que se 'ls es encomanat, educació que 'ls privaria de presentar al públic lamentables equivocacions que, si, en últim terme, son discolpables en llurs autors, no ho son així an ells, obligats a ajudar l'educació social desde l'escena, lloc de profitoses ensenyances, o al menys d'esbarjo sense una fi socialment perjudicial com es el mal gust.

Y la mateixa cultura els privaria de considerar la casa de la divinitat (com ne deien els grecs del lloc de les representacions escèniques) com una botigueta de comerciant, sense altre objecte que 'l de vendre a bon preu el genre y de venenar al tant per cent; ni menys de donar genre falsificat y d'explotar a tots aquells a qui llur dissort els ha fet acostar an ells. Perquè s'ha de confessar que 'ls nostres artistes escènics son ben mal retribuïts. No es que volguem fer de cada actor un Creso; res d'això; però tots els masses son de ents. Y no volèm anotar xifres perquè la vergonya no ens fassi baxar encara més la cara.

D'aquí les desercions, la fugida dels nostres còmics del famós teatre y, per lo tant, de l'escena catalana, perquè, per desgracia, dolent y tot, és l'únic lloc on se pot conrear ab algun profit l'art dramàtic de la nostra terra.

Y no parlem dels autors, puig tothom sab que es sont cobren menys (fius menys que en qualsevol altre teatre de la ciutat y llurs voltants).

El comprenen ben bé ara el perquè de l'ensopiment de la nostra literatura escènica, de aquest somni que sembla haver-la dominada?

Què és que no se li cremen les ales de l'esperansa an aquest fosc de misèries, enverges y mercantilisme en que s'ha convertit nostre teatre nacional?

Què ha passat darrerament? Dos de nostres actors s'han vist obligats a abandonar la nostra escena pera entrar a una companyia castellana.

Per què? Per cobrar unes quantes pessetes més, que segurament no 'ls sobraràn, pera poder viure millor. Y no es que aquestes paraules siguin una mena de perdó que per la meua boca demanin els notables actors als amants de la nostra cultura; ni jo 'ls conec particularment, ni ells me coneixen a mi. Però m'plau fer conèixer la veritat an aquells que 'l ignoren y joestic segur de que aquesta és la veritat del llastimós fet.

Aquest, senyors, és el mal que pateix nostre Teatre, mal que 'l no deuen deixar créixer si no volèm que sen contagi els arrels y que la fecunda sava de la nostra dramàtica s'estronqui y no tinga prou força pera donar vida an aquest arbre esplendorós. Tinguin en compte que les literatures son part integral de les nacionalitats y que la dramàtica és llur forma més ostensiva y s'compendrà la transcendència d'aquest assumpte, puig, en últim terme, és la Nacionalitat, és la nostra Nacionalitat catalana, qui se 'n ressent.

Y quin és el remei pera guarir aquest mal? Oh! N'hi ha un de molt bell, molt hermós però que nosaltres no hi creiem per llur mateix excés de bellesa; la formació d'un Teatre verament, genuí, nacional català, construït mitjançant accions y regit y governat per un Consell de vers artistes y enamorats del art català, qui s'cuidaria de tot lo que a la part artística pertany.

Però davant d'aquesta somniada bellesa, venim nosaltres y presentem un dilema que 'ns fa tornar a la realitat, dilema que és el següent: aquest somni es realista o no? res realista. Si no 's realista, quedem com abans, y si 's realista, ¿quant temps tardaràn aquests projectes en ésser un fet? Un any, dos anys, tres anys.

El mal no té espera, diu el nostre poble en son admirable sentit pràctic, y té raó. El mal que pateix nostre teatre necessita un remei radical, radicalíssim que destrueixi tot lo que li és perjudicial, tant rutines com personalitats; es cosa de dies, no d'anys; un remei que si s'pognés aplicar demà no hauríem d'esperar a posar-lo demà passat.

Quin és aquest remei? tornem a preguntar-nos. Jo crec que ja que l'acció positiva se 'ns es negada o al menys es massa llarga, deuen recorre a la negativa. Com s'ha d'executar aquesta acció y qui l'ha d'executar?

Que 'ls caps de brot de la nostra escena, que aquells dels nostres autors quin nom es plena y merescudament conegut del nostre públic y quines noves produccions constitueixen un aconetement en la nostra dramàtica, que 'ls mestres, en una paraula, epòsin la seva venerabilitat an aquesta mena de disbauxa estètica que s'ha apossat del nostre Teatre nacional y que l'empetiteix y 'l corseca. El gran Iglesias els ha donat l'exemple.

Que neguin an aquesta nova mena de filisteus, que ha convertit la sagrada y venerable serenitat del temple, en els baixos y mesquins regatges del mercat, que 'ls neguin llurs pietoses y lluminoses concepcions, fins que 'l nostre teatre dexi d'ésser una mena de colònia espanyola destinada a la més descarada explotació de terres y homes, fins que altra volta la comunió espiritual entre sacerdots y fidels ens ompli de goigs y uo ns fassin més mal de caples xerrameques de paradedà d'Eucant y dels xerraires de Colò.

El seu art, que és la seva vida y la seva gloria, l'art escènica català els ho demana.

R. NOGUER Y COMET

Acció social

La conferencia del treball.

La Conferencia internacional pera la protecció dels obrers, reunida a Berna el maig passat, ha sigut bona cosa diferent de la que tingué lloc anteriorment a Berlín. Així com aquesta signé una senzilla manifestació de sentiments platònics, l'actual ha tendit a fer obra positiva, traduint les seves conclusions en preceptes imperatius pera tots els diversos Estats que en ella tenien representació.

Ja desde 'l primer moment, d'així que va decidirse la seva convocatòria, va formarse un bloc de potences decidides a fer pressió sobre les demés, pera arribar a un acord general y, en cas de que aquest fracqués, a constituir un primer nuclen d'Estats ab compromisos comuns en tot lo referent a legislació obrera. Entre aquestes potences figuraven en primera linia, la Suïssa, la França, l'Alemanya y l'Itàlia.

Mes tot seguit se vegé que la forta resistència a tota concòrdia internacional temuda de part de certs Estats — entre ells Bèlgica, qual legislació en materia de treball se troba forsa atassada, — havia sigut una temensa infundada. Els representants de les potences sospitoses d'hostilitat a l'idea, donaren tot mostra de molt bona voluntat pera arribar a un acord definitiu, respecte als dos punts sobre 'ls quals devia estatuir la conferencia.

Aquets eren la supressió del fòsfor blanc en la industria dels mistos, y l'interdicció del treball de nit de les dones.

Respecte al primer punt la Convenció acordada diu que «desde 'l 1er de 'janier del any 1911 quedarà prohibit de vendre mistos que continguin fòsfor blanc». Però hi ha que tenen en compte que en un altre article de la mateixa Convenció se declara: «que l'entrada en vigor de la Convenció resta subordinada a la seva acceptació per tots els Estats representats en la Conferencia y el Japó». Per lo tant es de creure que no arribi mai a ferse efectiva la dita prohibició, molt més tenint la referencia de que variis dels delegats s'abstingueren de votar-la, y entre 'ls que votaren en pro, els de Espanya y de Portugal feren constar que no tenien comanament de comprometre a llur respectiu govern ab el llur vot.

Si bé que això no es molt de dolde perquè la necrosi foforada cada dia s'va fent més rara mercé a les mides higièniques adoptades pera que 'ls obrers no estiguin en contacte ab la perillosa matzina y dintre de poc acabarà per desaparèixer del tot. D'altra banda, únicament en les nacions en que la fabricació dels mistos ha quedat reduïda a una petita industria, es ont se presenten casos de foforisme. Però aquestes nacions se veuran obligades per la competencia internacional a perfeccionar la dita industria, desapareixerà aleshores els perills d'emmatxinament, o bé serà l'industria mateixa la que s'vindrà obligada a desaparèixer davant els productes dels païssos que la tinguin més perfeccionada.

Encara, doncs, que la Convenció no hagués fet figurar entre les seves conclusions aquest punt, així mateix els perills del fòsfor blanc haurien desaparegut a la curta o a la llarga.

Respecte al treball de nit de les dones, si bé les conclusions de la conferencia no han adoptat un text tant decisiu com el que proposava 'l govern suís, de totes maneres constitueix un gran èxit l'haver pogut arribar a un acord que pot considerarse com el primer germe d'una reglamentació europea del treball.

El govern suís proposava, en principi, un repòs de nit de 12 hores pera les dones. Alemanya, Austria, Hongria, Dinamarca, França, la Gran Bretanya, el Luxemburg y Suïssa, declararen del primer moment trobarse disposades a acceptar la durada de dit repòs. Però l'Itàlia proposà que aquest fos de 11 hores y Bèlgica, Suècia y Noruega demanaren que se limités a 10 hores.

Y s'espliquen aquestes resistències. Reglamentar el treball de nit de les dones, es alhora reglamentar llur treball de dia o al menos limitariu. Si s' don a les obreres un repòs de 12 hores, la seva jornada queda per fora reduïda a 10 hores, descomtades les dues que necessiten pera menjar. Per això, certs païssos que no volen admetre encara la jornada de 10 hores, sobre tot d'aquesta manera indirecta, s'oposaren a que s'adoptés la proposició del govern suís.

Pou menester doncs que la durada del repòs de nit s'abaxés fins a 11 hores, a la qual s'aderiren poc a poc els païssos que demanaven que fos de 10 hores. Solament, pera permetre que Bèlgica acceptés aquesta darrera, s'ha permès que, tranzitoriament y per l'espai de tres anys tant sols, se pognés abaxar la durada del repòs fins a 10 hores en un temps determinat de l'any.

Però aquest repòs de 11 hores estipulat en la conferencia, no s'ha tancat entre limits fixes, entre hores determinades. Aquestes poden variar mercé al següent mecanisme. El text de la Convenció conté dues prescripcions: l'una referent al repòs sense interrupció del treball de les dones, que té d'ésser de 11 hores; l'altra a la nit legal, que en tots els païssos deu comptarse de les 10 del vespre a les 5 de la matinata. Aquestes 7 últimes hores constitueixen un període durant el qual queda absolutament prohibit tota mena de treball. Però, fora d'ell, cada patrò pot repartir al seu gust les hores de repòs suplementari fins a fer les 11 prescrites. Això permet que cada industria pugui organitzar els torns de treball de la manera que millor convingui a les seves necessitats.

En quant a les excepcions, que era l'escull temible, s'han limitat més de lo que s'podia esperar, gracies a la bona voluntat de les diferents delegacions.

En principi general sols se n'admetten en cas de forsa major o en aquelles industries que treballen amb substancies fàcils d'alterarse, com les de conserves de fruites, de llegums y de peix.

Pera totes les demés industries no s'ha admes cap excepció completa. L'Austria y l'Hongria en demanaven pera la fabricació de sucre, la Bèlgica pera 'l pentinatge y les fladures de llana y en certs casos pera 'ls treballs de mina. Com a transacció solament se 'ls ha concedit un terme més llarg que dites industries puguin posar en vigor la Convenció. Una vegada finit aquest terme queden en les mateixes condicions de les demés.

Respecte a les industries de temporada, tot lo que han pogut obtenir es que durant 60 dies a l'any la durada del repòs sense interrupció, sigui solament de 10 hores. Però 'l treball de nit, tal com s'entén avui dia, no serà tolerat.

Aquestes son les principals conclusions adoptades per la conferencia respecte al treball de nit de les dones, conclusions que es d'esperar seran ratificades pels Parlaments dels diferents païssos que han pres part a l'acord. Les ratificacions de la Convenció han de ferse abans del 31 de desembre de 1907. Un terme de 3 anys, a contar d'aquella data, serà estipulat pera posar en vigor la convenció en els diferents Estats. El terme serà de 10 anys pera les fabricacions de sucre de pastanaga, les de penllar y filar llana, y pera 'ls treballs o explotacions de mines, quan dits treballs se trobin impeditos anyalment, quatre mesos pel cap baix, a causa d'influències climatològiques.

J. M. y R.

NOVES

Avis de Redacció. — La premsa ab que ha tingut que compondres aquest número, per haver sigut dijous dia de festa y tornar a serho avui, ens obliguen a apassar pera el vinent la ressenya de la festa Nacional Catalana.

Perdonin-ho nostres lectors.

Commemoracions. — Els periòdics arribats la darrera setmana, de l'Argentina, van orlats per haver celebrat la data de la seva emancipació.

D'un número de *La Prensa* que tenim davant, ple d'il·lustracions, entre les que s'hi veu la chessica matrona argentina trent cant cadenes y xafant ab l'peu a un home esferet y fosc de cara, ne retallém el paragraf següent:

«El más grande de los ideales argentinos es este, desde que conquistamos el derecho de hombres libres: realizar la grandeza poniendo a contribución en el territorio de la Republica, las energías morales y materiales de todos los seres capaces de comprender y de amar el dogma de la fraternidad humana.»

Què significava este ampleo pensamiento en los patricios de los primeros y turbulentos años de la emancipación? La lealtad a los principios y a los dogmas de la democracia por la cual y en beneficio de millares de generaciones futuras, se sacrificaban valientemente.

El gobierno del virreinato había abarcar el ambiente con su egoismo, la teoría de la raza superior, para la seguridad de su amplia dominación y explotación del hombre por el hombre; y la inferioridad argentina, tenía apenas una concluyente explicación en la ignorancia mantenida con sin igual firmeza por las autoridades reales. Instruir, educar, fueron por eso los dos términos del primer problema de nuestra nacionalidad, excluida la emancipación para la que teníamos voluntad suficiente é hamos a conquistarla, como la conquistamos desde los primeros años en los campos de batalla.

Desde entonces el ideal no ha sido borrado, ni desconocido en las páginas de nuestra historia.

Tots els pobles que ha dominat Espanya han pogut fer 'l mateix retrat, el de que mantenia l'ignorancia de les terres que governava. L'Argentina al 1810 y Cuba al 1902, han experimentat el singular fenomen de que coincidís la seva llibertat ab el despertar de la seva cultura.

«Mes com podia ser d'altra manera? Com podia Espanya civilisar colonies si encara avui es l'Estat europeu aont més analfabets s'hi compten?»

Era, doncs, errat pensar en una colonisació activa, sent així que la colonisació és necessària y necessita rebre. En això Espanya es pariona de Turquia. Iguals sentiments y creencies alinyen abides del cor y del cervell d'Espanya y les hi priva de rebre la sang y les vibracions de l'intel·ligencia viva.

Poble argentí, salut!

Botiga nova. — El conegut taller de joieria del Ramon Calles, ha tingut de traslladar-se, per enderrocs de la casa que ocupava, als Banys Nous, 16, rotulantia com Exposició Artística-Industrial.

El local d'un gust refinat, exposa quadres del Meifren, Matilla y Borrell, objectes artístics en bronzo y terra cuita y productes de la casa.

La entrada es lliure.

Concurs regional de fotografies. — A Manresa, del 29 d'agost al 3 de setembre, s'farà un Concurs y Exposició regional de Fotografia, que prometa una excepcional importància.

En el s'adjudica un gran Premi d'Honor ofert pel Rei y a més hi ha vintitres temes de concurs regional y set de concurs comarcal, oferint-se per cada tema, diferents premis de molt valor, diplomes y mencions honorífiques.

El plasse d'admissió termina en 20 de agost.

La largaria del cartell ens fa impossible la seva publicació íntegra.

Mort de Màxim Gómez. — El capdill energic y hàbil que durant tres anys llars sapigué mantindre en renou, ab alguns milers d'in-urrectes, un exercit espanyol de doscents mil homes y assolir al últim l'Independencia de Cuba, acaba de morir a La Habana. Tenia setanta dos anys.

Encara que no era nat a Cuba, sinó a Sant Domingo, ont havia servit en l'exercit espanyol, Màxim Gómez s'havia donat en cos y ànima a l'obra de l'Independencia

de la Gran Antilla, que era patria de llur esposa y de llurs fills.

Al costat den Góspedes havia pres part en l'assalt cubà de 1868-1878, en quina lluita en Martínez Campos trobà en Kh Màxim Gómez un adversari temible que en catorze dies realisà un pla d'invasió de l'illa.

Després del tractat de Zanjón, en Màxim Gómez se retirà de Cuba, mes se mantingué sempre ab comunió d'idees ab els partidaris de l'Independencia, que protestaven del incompliment per part d'Espanya, del pacte del Zanjón. En 1885 estava a la Jamaica disposat a nova campanya, mes aquesta no s'intentà fins al 1895.

Allavors fou quan en Martí recoré an ell, que s'troba a Sant Domingo dedicat a l'agricultura, pera encarregar-li la direcció suprema. Desembarcat a Cuba, junt ab els seus dos fills, ell, en Martí y en Maceo, foren els vers prestigis de tot el moviment, y morts els altres dos, al intervirde 'ls americans y decidir la lluita s'troba an Màxim Gómez com l'home únic de la lliberació.

Després d'Independencia Cuba, en Màxim Gómez exerci una gran influencia en l'illa, contribuint a l'elecció de l'Estrada Palma, pera la presidencia, antic president de la junta revolucionaria de Nova York, no acceptant ell altre lloc que 'l de president de la Comissió de liquidació de soldades als cincanta mil voluntaris que arribaren a constituir els defensors armats del Estel Solitari.

Pobre y desinteressat, vivia ara en Màxim Gómez a La Habana, envoltat del prestigi y de la veneració dels patriotes cubans.

Claror de festa. — Ficada en el programa d'unes festes ridiques que ns decretà l'Ajuntament de Barcelona, hi ha una nota lluminosa que cal aplaudir.

Si 'ls nostres lectors han passat els ulls per aquella lluita desbarjos, dignes millor de Pobol-d'o o Argeiaquer que de la Ciutat Catalana, hauran vist que s'anuncia pel 21 la arribada d'una banda militar francesa. Ku bonhora sia, y no essencialment per l'art que vingui a fer, sino per l'oreig de patria y llibertat que dugui als nostres cors.

Li convé al esperit català desesxir-se del ambient meitè que l'ofega y li cal voiar pels pobles capdavaners de la vida innovadora y lliure, y cap pera nosaltres de tan bon exemple com la França, de quin camí, si la batalla de Muret ens esborra les passes, les clarors d'una nova civilisació ens l'umini.

Messieurs les musiciens, soyez les bien venus.

Jocs florals de Hostalrich. — Heus aquí 'l veredict del Jurat:

Flor natural: a la poesia «Impresions», lema «Natura». — Primer accésit: a la poesia «Enjoellantia», lema «Si en amor cobrar volguessis, argenter com la faria!» Segon accésit: a la poesia «Cansó de l'eura», lema «Fantasia».

Premi del Ajuntament d'Hostalrich: a la poesia «Estrílla», lema «Tornarà a ser» i «Plena». — Primer accésit: a la poesia «Mon somni», lema «Catalunya Catalana» i «Que 'n seràs de gran!» Segon accésit: a la poesia «Oda a la vila d'Hostalrich», lema «Sicut ovīs ruminans».

Premi del baró de Quadras: a la poesia «Elogia», — Primer accésit: a la poesia «A fra», lema «Amor». — Segon accésit: a la poesia «La nit de Sant Joan», lema «Allegres y tristes».

Premi de D. J. Pin y Soler: al treball en prosa «Lo Claustre». — Primer accésit: al treball en prosa «Lo Llach y en Bomba», lema «Exposició». — Segon accésit: al treball en prosa «Ninon de Lencols», lema «Esmalts».

Premi de D. A. Pujol: a la poesia «Hivern», lema «Quin fret que fa!» — Primer accésit: a la poesia «La Barretina», lema «Tornans a engrandiar». — Segon accésit: a la poesia «Cansó trista», lema «Marta».

Premi de D. J. Falguera: a la poesia «Pregara a la Verge del Socors», lema «Refugiunt peccatorum». — Primer accésit: a la poesia «Pregara», lema «Eixorts de Socors». — Segon accésit: a la poesia «Pregara», lema «A Nostra Senyora del Socors».

Premi del Jurat calificador de 1904: al aplec de sonets «De l'illa daurada», lema «Sonets». — Primer accésit: al aplec de sonets «Impresions», lema «Notas d'estiu». Segon accésit: al aplec de sonets «Impresions», lema «Sonets».

Premi de la Sucursal de la Cambra Agrícola del Empordà a Hostalrich: al treball en prosa «Els beneficis de l'Agricultura», lema «La terra mare fecunda de la vida».

MOVIMENT AUTONOMISTA

Catalunya

Sant Feliu de Guixols. — En el «Centre Català» d'aquesta ciutat y davant d'una nombrosa y escollida concurrencia, l'erudit geole Mossèn Norbert Font y Sagau va donar dijous de la setmana passada una conferencia pariant dels «fenòmens actuals de la terra, il·lustrant el conferenciant la seva disertació ab gran número de projectes fotogràfiques de paisatges y fenòmens naturals.

Ab gran erudició de conceptes, si bé en forma clara y precisa perquè l'auditori sen pogués formar perfecte cirre, Mossèn Font explicà de quina manera obren els agents aeri y aquia en la superficie de la terra pera determinarhi les modificacions que aquesta sofreix.

Explicada extensament l'acció d'aquests dos factors, el conferenciant va deduir que els efectes que produeixen semblen tendir a produir un estat d'equilibri o de nivellació en la superficie terrestre, cosa que en el transcorrer del temps arribaria a produir, si no estés la seva acció contrarestatada per la de certs fenòmens que s'oponen en les capes interiors, entre 'ls quals mereixen consignarse la solidificació o concentració de les materies líquides o foses que existeixen dintre del planeta, determinant desnivellacions en la seva superficie, y les erupcions volcàniques, quina naturalesa y acció explicava extensament Mossèn Font, segons el criteri més modern.

Al acabar el conferenciant la seva notable y interessantíssima disertació, fou obrecte per part del auditori de xardorosos aplaudiments y felicitacions.

Vilassar de dalt. — L'Associació Verdaguera d'aquesta ciutat població, commemorà el tercer aniversari de la mort del eminent poeta Mossèn Jacinto Verdaguera ab una solemne vetllada literaria musical que s'vegé forsa concorreguda, doncs al

contingent que hi aportà la població ha de sumar-si el dels pobles de la rodalia, que tingueren en l'acte bona representació del seu veïnat.

La sala de l'Associació oferia un excel·lent cop de vista, figurant en el lloc preterent de la mateixa el retrat del insigne cantor de *L'Atlàntida*, al que servia de plató una bandera catalana y de marc un a glassa negra artísticament com l'home.

Oberta la sessió el President esmentà l'objecte de la mateixa, fent un complert elogi dels mèrits y virtuts que adornaven a Mossèn Cinto.

A seguit varis socis recitaren poesies dedicades a Mossèn Verdaguera unes, y altres obra del eminent poeta.

El senyor Suari cantà després ab escelenta modulació y esquisit sentiment artístic la «Cansó de tardors» que fou molt aplaudida.

Acabà la primera part del programa un eloquent discurs den Pere B. Tarragó, qui demostrà l'alta significació de l'obra realitzada per Mossèn Verdaguera y lo molt que contribuïren al desenvolupament de la personalitat catalana els conceptes patriòtics de que estàn plenes les seves obres.

tre Autonomista de Dependents del Comerç y de la Indústria.

Després de procedir-se a l'aprovació de comptes, el Secretari D. Eladi Homs va donar lectura a la Memoria reglamentaria ressenyant els treballs verificats per la Secció y anomenant la importància que té, principalment en la esfera mercantil, l'estudi de les llengües vives y l'ensenyament de les llengües exactes, a quin ran del saber han dedicat les Escoles la seva major atenció.

El Secretari acabà recabant el concurs de tots per fer possible abans de gaire la institució en les Escoles de les classes d'educació física com son gimnasia, sport, higiene, etc., etc., a semblança de les que existeixen a Anglaterra y als Estats Units.

A seguit va procedir-se a la elecció de la Junta, però la cursa vinent, quedant nomenats els següents individus:

President, Eladi Homs. — Vicesident, Josep Badia. — Secretari, Jaume Brutau. — Caxer, Francesc Vintó. — Vocal directiu, Ramon Vilari. — Vocal caxer, Josep Rucabado.

Centre Popular Catalanista de Sant Andreu de Palomar. — A la conferència donada en aquest Centre per En Wilfred Coroleu sobre «La guerra dels Segadors» hi va assistir una concurrència molt nombrosa, que va aplaudir ab entusiasm al conferenciant qui va demostrar en la seva disertació un bon criteri al apreciar els fets històrics que constituïen la matèria del seu tema.

Catalunya Federal. — Aquesta important entitat republicana nacionalista ha celebrat ab gran solemnitat l'acte inaugural del nou local que ha passat a ocupar al carrer Nou de la Rambla.

Va presidir l'acte el President de «Catalunya Federal» Sr. Laporta qui seia entre els senyors Gubern y Valls, representants de la «Unió Catalanista» y de la «Lliga Regionalista», respectivament.

Començà a parlar el Sr. Badia qui en eloqüents frases excità al element obrer a entrar de ple en el moviment nacionalista.

A seguit parlà el Sr. Albert combatent l'indiferentisme dels catalans que, al llarg del nostre moviment, sols se preocupen en satisfer els seus egoïsmes personals.

El Sr. Messegueu feu l'apologia de les glòries catalanes, manifestant que per a

renovellar-les cal establir entre les catalanes una veritable y sòlida germanor.

El Sr. Ventura Pardo combaté als que, dient-se federal, no s'hi miren en aliar-se ab els naturals enemics del federalisme y recorren als procediments dels cànecs per obtenir actes de diputat.

El Sr. Durba llegí un treball tractant de les causes originàries de la decadència de Espanya y proposant al Nacionalisme com a únic remei per salvar-la de la seva total desfeta.

El Sr. Valls abogà per la germanor de tots els elements que integren el moviment nacionalista.

El Sr. Govern defensà la intranquiesca contra tot lo que vingui del poder central. El Sr. Laporta fa un eloqüent resum dels discursos pronunciats recabant per «Catalunya Federal» la llibertat d'acció per defensar el programa don Pi y Margall d'una de la nostra terra, sense imposicions del partit federalista oficial de Madrid.

Digué que si «Catalunya Federal» tenia ab algú punt de contacte era ab el moviment nacionalista, per considerar-se una branca del mateix.

Finalment comprovà el Sr. Laporta ab gran serie de dades, l'esperit democràtic que informa la causa catalana y acabà excitant a tothom per que dintre la seva manera especial de pensar y de sentir contribuïxi al foment de la causa nacionalista.

El senyor Laporta fou molt aplaudit, com també ho foren els que l'havien precedit en l'ús de la paraula.

Centre Autonomista de dependents del Comerç y de la Indústria. — El diumenge tingué lloc en aquesta societat el Consell general per procedir al renovament reglamentari de càrrecs del Consell Directiu, resultant elegits President els senyors en Josep Bordes, y en Josep Puig y Esteve, Secretari general.

En virtut d'aquesta elecció y de les ja efectuades anteriorment en les tres seccions en que està dividit el Centre, el futur Consell estarà compost dels senyors següents:

President, Josep Bordes; Vicesident primer, Eladi Homs; Vicesident segon, Frederic Montaner; Vicesident tercer, Alfred Bertran; Secretari general, Josep Puig; Caxer, Josep Sala; Bibliotecari, J. Cliv; Vocals: P. Gruartmoner, Josep Peiró y Josep Güell.

* Una llengua es un tot orgànic que viu, se desenrotlla y mor igual que un ser vivent.

Es, per dirho així, la ànima mateixa de la nació, feta visible y tangible.

Joan HERDER

AVIS D'ADMINISTRACIÓ

Se prega als Srs. Suscriptors que posin en coneixement d'aquesta Administració, d'un modo directe y immediat, qualsevol retràs o deficiència que observin en la rebuda del periòdic, lo que'ls hi serà agraït.

Al mateix temps se 'ls hi fa avinent que per la pròxima temporada d'estiu, la Administració de EL POBLE CATALÀ enviarà 'l periòdic, sense recàrrec, als seus suscriptors, al punt de Catalunya o del extranger ont se trobin d'estiu.

Festa de la bellesa de Palafrugell

COMPOSICIONS REBUDES

Literatura. — Número 1. Tema: Cant de vida. Lema: «Vers l'ideal». — 2. Sense color. — 3. La pesca de la xabrega. «Tireu de... garbí!» — 4. Las dolces benaventurades segons l'esperit del món. «Beatus ille, qui procul negotiis. (Horaci)» — 5. Nif. «Preludi». — 6. Lo missioner baix l'imatge d'un bon pastó. «¿d'onde te escondiste?» — 7. Rondalla fantàstica. «Tradicció y Fantasia». — 8. Lluita de brans. — 9. La noia de la font del bosc. — 10. La Pastoreta. — 11. Als veïns de la vila de Palafrugell. — 12. La noia dels quinze anys. — 13. Miniatura. «Sublim epilic». — 14. Cant a l'ànima. «Amor!» — 15. Balada eterna. — 16. Quexa d'un teletic en presència del nen Jesús acabant de naxa a Betlem. «Tururú qui grega ja ha rebut». — 17. Brotada. «Divagacions». — 18. Del camp. «Apuntes». — 19. Tipos y perfils de ma terra. «Un botó per mostra». — 20. El Sol. «Drama de família». — 21. Confessió. «Pourquoi craindre la mort quand on souffre dans la vie (Fenelon)». — 22. Esquexos. «Delcor». — 23. Festa d'infants. «Primavera». — 24. Sobirania. «Novela». — 25. Jorn de dol. «Vie Victis». — 26. Roses. «Triptics». — 27. Mitgeval. «Senyora dels vos guards». — 28. El darrer son den Sagrera. — 29. Don Juan. «Episodis». — 30. Congestes nocturnes. «Totson congestes: la una es blanca les altres negres». — 31. La balada de la presó. — 32. El primer fill. — 33. Eternitat. «Ja soc aquí». — 34. El lúst. «Record d'un temps antic». — 35. La real mossà. «Enamorada». — 36. Dins la Natura. «Sed fons ascendeat et terra, irrigans universam superficiem terrarum». — 37. Parassitisme. «Roda i món y torna al bosc». — 38. Mortelund y Sorbeyia. — 39. Cuadrets. «De tots colors». — 40. Transít. — 41. Conjugal. «Flor y fruit». — 42. A ple camp. «Feconditat». — 43. Aplec de cançons populars. «No hay patria como mi patria—ni cielo como su cielo—ni canto como sus cantos—ni ecos como sus ecos». — 44. El Captiure. «Vagant pel món». — 45. Sospirs. «Ex abundància cordis...». — 46. En el Calvari. «Divendres Santa». — 47. Nit de juny. «Tenebrosa». — 48. Il·lusions. «Quina

hermosura!» — 49. El Bosc. «Ed ecco un lustro subito trascorre—da tutte parti per la gran foresta... (Div. Com. Purgatorio. Cant. XXXIX, vers. 16 y 17)». — 50. Vi veit. «Sacros aulos recludere fontes (Virgilius)». — 51. A la Santíssima verge de la Salut. «Salus infirmorum». — 52. Focs de Sant Joan. «Arrepentiment». — 53. Amor. «La tomba florida». — 54. La fi del món. «Visió». — 55. L'horta. «Aire y llum». — 56. Camperolais. «Al mo pectoris». — 57. El poeta a l'aimada. «Amor». — 58. Dos amors. «Esbo de novela». — 59. A la verge de l'Avola. «Goigs». — 60. A la verge de l'Avola. «Lapides. A l'etzar del camí». — 61. Lo Jardiner diví. «Si es tan hermosa lo cel per que no cantariu». — 62. Idili. «Amor». — 63. Realisme. «Del cor». — 64. Cantures. «Bessons de natura». — 65. L'angel bo. — 66. De mort y vida. «Marinesca». — 67. Idili. «Dos rossinyols han comensat son niu». — 68. La Bruixa. «Vella y pobra». — 69. Les Cabelleres. «Callimachus». — 70. La trista del llac. «Fantasia». — 71. La llibre de Dofant. «Sofrosina». — 72. Candida. S. P. Q. R. — 73. La torre de ivori. «Turris eburnea». — 74. La Senyora. «Tranzite». — 75. L'home bo. «Excelsior». — 76. Josafat. — 77. Estadi. «Sinceritat». — 78. A Palafrugell. «Frugellus».

Música. — Número 1. Sonni dels. — 2. Sonni goria. — 3. Anyoransa. — 4. La nostra antiga. — 5. L'espléndida rotllana. — 6. Esperansa. «Qui espera, creu». — 7. Espurnas. «Pluja menuda». — 8. Aplec de cançons catalanes. «Imitació». — 9. Un sonni. — 10. L'auada. — 11. Melodies catalanes. «De les flors que més m'agraden—no te'n puc dar cap ramell». — 12. Cinc cançons catalanes. «De la nostra terra». — 13. Sardana. «L'auella mística». — 14. Els Segadors. «Himne Nacional de Catalunya». — 15. Trista nova. «Sentiment». — 16. Aplec de cançons. «Les cançons nostres l'home les culla de la terra, y son cullita per l'ànima (S. Rusinyol)». — 17. Cançons. «Els dies rufols ja s'en van». — 18. Recordansa. «Al malhaurat Josep M. Ventura». — 19. Engany. «Quan un soldat ve de la guerra...». — 20. Aplec de vuit cançons originals. «Quina cansó t'cantaré». — 21. La dona d'aigua. «Encis». — 22. Cançons. — 23. La paborosa. «Sardana nova». — 24. Cant de amors. «Gentils del bosc, ninfes cantades, doneu-me un llibre de flors per mos amors!». — 25. Quatre melodies per piano y cant. «Romantiques». — 26. Les fades del Ter. — 27. Cançons estil gènere popular. «De la terra». — 28. Anyoransa. «Tristeses». — 29. Música popular. «La música ho es tot». — 30. Aplec de cançons. «Música popular y música artística». — 31. Cançons originals estil gènere popular. «Nay, Nay, Nay». — 32. Aplec de cançons. «Cançonetes». — 33. Aplec de cançons. «Rodant per la terra». — 34. La tapeta. «Goigs y planys». — 35. Cançons catalanes. «Si la fe t'inspira—la patria y l'amor—cantales y mor (J. Verdader)». — 36. Melodies. «Estil popular». — 37. Cançons. «Primavera». — 38. Cançons. «El treball honora». — 39. Anyoransa. «De la terra». — 40. Sardana. «Vidamors». — 41. Aplec de cançons. «En torn de la llar cantem les nostres». — 42. Records del Ampurdà. «Arts». — 43. Cançons. «Primavera». — 44. Plac de sis cançonetes. «Gloria». — 45. Colecció de cançons catalanes. «Sense pretensions». — 46. Eugenia. «Ideal». — 47. Melodies. «Aquestes son mes flors». — 48. Tres cançons catalanes. «Bills y jo tots d'una terra». — 49. Sardana llarg. «Ti-pu-ri-ri. Na-ri-na-reu».

A més s'han rebut una sardana que, per no venir ab les condicions establertes en el cartell, no ha pogut ésser admesa. Palafrugell, 15 de juny de 1905. — El Secretari, JOAN LINARES y DELHOM.

esposam a provocar incertituds sobre les nocions fonamentals de la vida, y no hi ha a temer que's debilitin els mètodes d'acció?

Reflexionant, s'han desvanecut els meus escrúpols.

L'home, m'he dit, es d'una naturalesa tan impulsiva, està tament sotmès a les seves passions, y la seva consciència intervé tan poc en les seves determinacions, que el desenvollop d'una raó contradictoria no pot sensiblement atenuar l'energia de l'home d'acció. A lo més l'hipertrofia de la consciència podria arribar al duplador predisposat; però fins allavors an aquell mateix la Sociologia li proporcionaria el remei, donantli un criteri de la veritat social y una regla de conducta. Y si el dubtador es un malalt qual voluntat es coxa, solament la ciencia pot procurarli quelcom com membres artificials.

A. COSTE.

* La Fransa esdevindrà ab el temps la nació directriu d'Europa. Sens dubte llurs institucions son lluny d'ésser perfectes, mes axis y tot elles ajuden ab bona mida a la prosperitat del país.

Les institucions de Fransa son sempre modernes, mentres que les d'altres pobles son en part mig-sevals. Y es natural que, sentho, les mirades de tots els pobles s'adressin a la nació més avençada desde l'punt de vista polític. La Fransa, altemat, ha realitat un bon nombre de reformes que eren considerades com un ideal casi inaccessible en molts països civilisats d'Europa. L'estat de coses que hi havia en 1760 va a reproduir-se en el segle XX, y la Fransa tornarà a ser un far il·luminant el món; atreurà altra volta totes les simpaties, y la llur nacionalitat brillarà de nou en l'espai ab una potensa cada cop creixent.

J. NOVICOW

COLECCIÓ DE PROSISTES CATALANS

NOVELETES

EL FUTURISME

PER GABRIEL ALOMAR

Conferència llegida en l'Ateneo Barcelonès la nit del 18 de juny de 1904

UNA PESSETA

3 PESSETES

"RENACIMIENTO LATINO"

REVISTA MENSUAL QUE'S PUBLICA A MADRID

Madera. 5 y 7

DIRECTORS: a Espanya, Francisco Villaseca; a Portugal, Abel Botelho

SECRETARI DE REDACCIÓ: Josep Buyla

DIRECTOR ARTÍSTIC: Demetri Montserin

ADMINISTRADOR: Sebastián Ramalho Ostigão

SUMARI DEL PRIMER NÚMERO

Trilogia del Evangelio de la vida: POMPEYO GENE. — La Confesión de la Princesa Borghese. PEDRO DE REPIDE. — Gorki: FELIPE TRIGO. — Inscripción: EUGENIO DE CASTRO. — Escandalo. ANTONIO DE ALBUQUEQUE. — Nocturno: FRANCISCO VILLASECA. — Vida Española: ISAAC MUÑOZ. — Horas de vida: JACINTO GRAY. — O Encoberto: ALFONSO LÓPEZ VIEIRA. — Tambor y Gaita: CLARIN. — Lord Chamberlain: EUGENIO ONS. — Antonio Nobre: JUSTINO DE MONTALVA. — Soneto de trece versos: RUBEN DARIO. — Del Virir: GABRIEL MINO. — Eterna historia: ANEL BOTELHO. — Meifren: JOSE FRANCÉS. — Renacimiento: ANTONIO MACHADO. — Un alto en la vida errante: PIERRE DE AYALA y ANTONIO DE HOYOS. — Atorin y el humorismo: LEON COCA. — Hamlet y el Cuerpo de Sarah Bernhardt: G. MARTINEZ SIENRA. — A la Doña: HENRIQUE DE MENDONÇA. — Renacimiento Latino: R. CASAS. — O Paradoja do Comediant. EL Pensamiento Ajeno: SILVERIO LANZA. — Ensayos Filosóficos: JOSÉ BUILLA. — La corria. sanos de lo infimo: ALEJANDRO SAVA. — Bibliografía. — El porvenir Latino: LEOPOLDO ALAS. — Arias tristes y Jardines Lejanos: MIGUEL A. RÓDENAS. — Boixrelleu: ENRIQUE MARIN. — Dibujos: MEIFREN. — R. CASAS. — SOTOMAYOR. — VILLALBA. — Ilustraciones: RICARDO MARIN. — PARRILLA. — MONTEREIN. — Ex-libris: JUAN GRIS. — ECHIBARRIA.

PASTILLES MORELLÓ

BIBLIOTECA POPULAR DE L'AVENÇ

VOLUMS PUBLICATS

1. — SANTIAGO RUBIOL: D'aquí i d'allà.
2. — LLEÓ TORSTO: Contes (primera serie). Traducció de J. Casas Carbó.
3. — J. MASSÓ TORRENTS: Croquis Pirenencs (primera serie).
4. — SACHEN MASOCH: Historietes galizianes. Traducció de J. Casas Carbó.
5. — FREDERICO MISTRAL: Nerto, poema. Traducció de Jacinto Verdader.
6. — JOSEP ALADERN: La gent del llamp.
7. — JACINTO VERDADER: Viatges.
8. — MOLEBER: L'Avant, comedia en cinc actes. Traducció de J. Roca Capull.
9. — J. PONS PAGÉS: Per la vida, novel·la.
10. — DANT ALIGHIERI: La Vida Nova. Traducció de Manuel de Montoliu.
11. — MANCIS OLLER: L'Espanya-pobres, novel·la.
12. — CARL FLAMMARION: Urania. Traducció de Rafael Páizot y Joubert.
13. — MIGUEL S. OLIVER: L'Hostal de la Bolla.
14. — LLEÓ TORSTO: Contes (segona serie). Traducció de J. Casas Carbó.
15. — A. BOSQUETS y PUNSET: Del Montseny.
16. — J. MASSÓ TORRENTS: Croquis Pirenencs (segona serie).
17. — VÍCTOR CATALÀ: Ombrivols.
18. — IVAN TORGUENEV: Ensaigs. Traducció de Joan Roselló.
19. — ENRIQUE ISEN: Joan Gabriel Borkman, drama en quatre actes. Traducció de J. Roca Capull.
20. — ENRIQUE ISEN: La confiança en si mateix. L'Amistat. Traducció de Cebrià Montoliu.
21. — GERTH: La Marguerida (escenes del Farst). Traducció de Joan Maragall.
22. — XAVIER DE MABRE: Viatge al voltant de la meua cambra. Traducció de Rafael Páizot y Joubert.
23. — PASCAL: Pensaments. Traducció de Manuel de Montoliu.
24. — GABRIEL ALOMAR: Una vila que's mor. Tot passat.
25. — VALÉNTI ALMIRALL: Artículos literaris.
26. — JACINTO VERDADER: Excursions.
27. — JOSEP M. FOLCH Y TORRES: L'aria, novel·la. Primer premi en el Concurs de Novels.
28. — FELIP PALMA: Asprors de la vida.
29. — ENRI LLEITGE: Positivisme. Traducció d'Albert Aldrich.
30. — Contes populars del Japó. Traducció de J. Massó Torrens.
31. — JOAN ALCOVER: Art i Literatura.
32. — ENRIQUE DE FUENTES: Tristors, novel·la. Segon premi en el Concurs de Novels.
33. — J. PONS PAGÉS: L'endemà de bodes, comedia en tres actes.
34. — JOAN RUBIOL: En Parit, novel·la.
35. — ENRIQUE ISEN: Espectres, drama en tres actes. Traducció de P. Fabra y J. Casas Carbó.
36. — LEUIS DOMENECH Y MONTANER: Estudis polítics.
37. — SALVADOR GUINOT: Escenes castellonenses.
38. — JACINTO VERDADER: Flors de Maria.

BALNEARI DE VALLFOGONA

Temporada oficial de 25 de juny a 15 de setembre

Taula rodona y restaurant. Bon confort. — Cotxes a l'arribada dels trens mixtes, en la estació de Tàrraga, línia del Nord. A la de Sant Guim, de la mateixa línia, hi ha carruatge cap a Santa Coloma y Vallfogona. — Adressament postal: Vallfogona de Riucorb, província de Tàrragona.

CABANELLAS Y C.ª

BANCA VALORS CUPONS

Rambla del Centre, 9, y Arolas, 9

Rentada y bugada depressa de la roba blanca, sense foc, ab el líquit

"Estrella=Conejo"

Primera y única important fàbrica en Espanya * Fundada en 1895

EL CONEJO

S. CASAMITJANA MENSA

CRISTINA, 13 - BARCELONA

Exigix la meua firma y la marca Conejo en el ———— precinte de cada ampolla ————

CAPSES DE LUXO

IFORA PEL MOXI!

Els POLVOS COSMETICS DE FRANCH treuen en pocs minuts el pol de qualsevol part del cos, mata ses arrels y no torna a surtir. No irrita cutis. Aquest depilatori es utilissim a les senyores que tinguen pel moxi (velló) a la cara y brassos, perquè ab ell poden destruir-lo.

Un pot: 2'50 pessetes. S'envia certificat per correu si per endavant se reben 3'50 pessetes en llibrana de Giro mutuo o en sellos de correu.

FARMACIA BORRELL, Compte del Assalt (carrer Nou) 52 - Barcelona

ROBUSTINA

DURAN Y ESPAÑA

Eficacia inmediata

en Anemia, Neurastenia, Depressions nervioses, Clorosis, Debilitat, Atonia gástrica, Escrofúlsime. — Deposits: Farmacies de Genové, Rambla Centre, davant del Liceu, y de Durán y España, Valencia. 278, dreta Ensanxo, al peu del Passeig de Gracia

Gran Balneari propietat de la Societat Anónima Vichy Català

Situat entre la estació y el poble de Caldes de Malavella (Girona). Distancia de Barcelona: En tren correu, 3 hores; en tren lleuger, 2 hores 35 minuts.

ESTABLIMENT DE PRIMER ORDRE: Temporada de 1.º de maig a 30 de octubre

Aigües hipotermals de temperatura 60º centígrades, alcalines bicarbonatades-sòdiques. Sens rival per al reumatisme, la diabetes y afeccions del estómac, fetge, melia. Aquestes aigües, de reputació universal, sols se venen ab ampolles, y les ampolles porten totes els distintius ab el nom de la Societat Anónima del Vichy Català. Cridem l'atenció dels consumidors, y molt particularment dels malalts, per que no's dexin sorprendre admetent com idèntiques a nostres aigües, altres de artificials que s'oferexen en aquest mercat ab noms de fonts imaginaries que sols son marques de fàbrica y no fonts d'origen.

De venda en totes bandes - Administració: Rambla de les Flors, 18, entressol

RELLOTGES • LAMPARES

MOBLES

A PLASSOS: SENSE FIADOR

ALEXANDRE DIRAT: SANT PAU, 52 Y 54, Y MENDIZABAL, 28

Cartró-Guiro pera coherentes

Roviralta y C.ª

Carrer Ample, n.º 24